

UTVIKLINGEN AV INSTITUTT FOR GEOVITENSKAP VED UIT NORGES ARKTISKE UNIVERSITET

Morten Hald

Septentrio Reports (2) 2026

DOI: <https://doi.org/10.7557/7.8917>

Denne publikasjonen er publisert med en [Creative Commons Attribution 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Innholdsfortegnelse

Geovitenskap i Tromsø før etableringen av universitetet	1
Karl Pettersen (1826-1890)	1
Ole Tobias Grønlie (1871-1954).	3
Brit Hofseth (1917-1941).....	3
Kåre Landmark (1912-1999).....	3
Planleggingen av geologifaget.....	4
Universitetet planlegges.....	4
Geologifaget planlegges	5
Gjennomgangsbygget: et midlertidig bygg for geologi	6
Fra Institutt for biologi og geologi (IBG) til Institutt for geovitenskap (IG)	12
De første geologistillingene ved UiT (9)	13
Geologene i mindretall ved IBG	15
Geologi blir eget institutt	16
Tillitsbrudd og underslag.....	17
Forskningen geofag	18
Geofagevalueringen 1998	21
Fagevalueringen i 2011	22
Instituttet og polarforskningen	23
Tore Vorrens første tokt til Svalbard (17).....	27
Flyttingen av Norsk Polarinstitutt.....	27
Studietilbud og studenter.....	28
Geologistudiets spede begynnelse.....	28
Teknisk orienterte studier	29
Den store «student-eksplosjonen»	30
Variasjoner i studentrekrutteringen.....	31
Utviklingen av studietilbudet på 2000-tallet.....	34
Studentutviklingen 2015-2025	36
Teknisk og administrativt personale	37
Fast vitenskapelig ansatte 1973-2025	40
Takk	46
Kilder.....	47

Forord

På tampen av min tid som ansatt ved UiT spurte instituttleder Matthias Forwick om jeg kunne skrive om historien til Institutt for geovitenskap (IG). Hans ide var at denne beretningen kunne være nyttig lesing spesielt for nye ansatte ved instituttet. Det siste ti-året har det vært en stor utskifting av staben på IG med mange nye ansatte fra ulike steder i verden og som utgjør et mangfold av kulturer. Arbeidsspråket, både skriftlig og muntlig, har blitt engelsk. Kanskje vil kjennskapet til den historiske utviklingen av instituttet kunne bidra til større forståelse for den nye arbeidsplassen de har kommet til og den rollen som de skal fylle. Geologer er vant med å tenke langs lange tidslinjer, og bør derfor kunne forstå betydningen av å se bakover og trekke lærdom av det. Og selv om IGs tidslinje bare er et blaff i en geologisk tidslinje, så tenker jeg at det har en verdi å kjenne sin egen historie, vite litt mer om hvordan dette instituttet har blitt til, og litt om prosessene og menneskene som har bidratt.*

Jeg begynte å studere ved Universitetet i januar 1975. Da var Naturfagbygget, som den gang het Gjennomgangsbygget, ganske nytt. Det ble tatt i bruk i juni 1974 og instituttet var helt i startfasen av sin utvikling. På mange måter har jeg derfor kunnet følge utviklingen helt frem til i dag, først som student og senere som ansatt fra 1980 til 2023; og de siste årene som professor emeritus. Denne gjennomgangen av instituttets utvikling er basert på fakta fra arkiver og bøker, samt egne minner og vurderinger. Jeg har lagt mest vekt på de utviklingen frem til årtusen-skiftet. På innføringskurset i geologi i januar 1975 var vi 12 studenter. På instituttet var det 3 hovedfagstudenter og knappe 10 ansatte, inkludert vitenskapelig og teknisk- administrativt ansatte. På mange måter var vi en slags «familie» av geologer, der også vi nybegynner-studentene ble inkludert. Det var både stas og motiverende. Gjennomgangsbygget rommet, i tillegg til geologi, fire biologiske avdelinger samt kjemi og var foreløpig den eneste universitets-bygning nord på Tromsøya. Resten av universitetet var lokalisert i forskjellige bygninger i Tromsø sentrum. Det som i dag er campus Breivika, var myrer og bjørkeskog. Søndre Breivik gård lå fremdeles nede ved sjøen med våningshus og fjøs. Det var gården til Hansine Hansen (1879-1947), hun som donerte eiendommen til Troms fylke, der Campus Breivika nå ligger.

Og det er bare å fastslå en gang for alle: utviklingen av instituttet siden 1970-tallet har vært enorm. I dag (2026) har Institutt for geovitenskap (IG) over 80 ansatte og 160 studenter, disponerer hele Naturfagbygget, strålende ombygd og totalrenovert. Instituttet driver forskning i verdensklasse og utdanner studenter som er ettertraktet nasjonalt og internasjonalt og ikke minst styrker kompetansen i landsdelens offentlige sektor og næringsliv. Denne utviklingen har ikke skjedd av seg selv; det er noen som har gått foran. For alle som arbeider på Institutt for geovitenskap ved Universitetet i Tromsø, kan det være verd å minnes det Isaac Newton sent i livet skal ha sagt: «Dersom jeg har sett litt lengre enn andre, så har jeg gjort det ved å stå på kjempers skuldre».

Tromsø, 1.5.2026

* Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet

Geovitenskap i Tromsø før etableringen av universitetet

Tromsø by ble grunnlagt i 1794. Norge var i union med Danmark, By-etableringen ble signert av kong Christian VII, kongen i København. Utgangspunktet for byen var kirkegodset og kirken på Prostneset på Tromsøya og forsvarsverket på Skansen litt lenger nord på Tromsøya. Innbyggertallet innenfor bygrensen var lavt, kun 84 mennesker er registrert i folketellingen fra 1801. Med bystatus var grunnlaget lagt for utvikling av institusjoner som hører til i en by. Det startet med to offentlige tjenestemenn, en toll og en lærer. Skoletilbudet var begrenset, og en regner med at 80 % av befolkningen i området var analfabeter. I 1833, ble middelskolen etablert, mer enn tretti år etter at Tromsø fikk bystatus. Denne skolen skulle forberede ungdommen til universitetsstudier. Det første innslaget av høyere utdanning i Tromsø kom da lærerutdanningen ble flyttet fra Trondenes i Harstad til Tromsø i 1848 og senere Tromsø sjømannskole i som ble etablert i 1864.

Tromsø museum ble grunnlagt 1872 og var den første institusjonen i Tromsø med geovitenskapelig aktivitet. Museet ble opprettet med to avdelinger: Den historisk-antikvariske avdeling og Den naturhistoriske avdeling (1). Opprinnelig var det bare tre faste stillinger ved museet, en i zoologi, en i botanikk og en vaktmester. De øvrige fagene, inkludert geologi, ble ivaretatt av forskjellige engasjement-stillinger og frivillig, dels ulønnet arbeid.

Karl Pettersen (1826-1890)

Karl Pettersen var bergverkskandidat og regnes som Nord-Norges første geolog. (2). Han hadde studert bergverk og mineralogi ved Det Kongelige Frederiks Universitet i Christiania (senere Universitetet i Oslo). Etter studiene vendte han tilbake til Tromsø i 1849 der han etter hvert arbeidet som lærer og senere som toll-kasserer. Men i tillegg til disse yrkene, gjorde han geologiske studier og innsamlinger bl.a. av havisdata. Det meste av disse studiene ble utført som ulønnet arbeid på fritiden. Karl Pettersen var en samfunnsengasjert borger av byen og en av drivkreftene bak etableringen av Tromsø museum. Han ble etter hvert tilknyttet museet, men hadde aldri en fast stilling der. Karl Pettersen regnes som en dyktig geolog både innen berggrunnsgeologi og kvartærgeologi. Han er kanskje aller mest kjent for oppdagelsen bergarten Sagvanditt. Den fant han i området mellom Sagelvvann (derav navnet på bergarten) og Takvannet i Troms. Den ble senere definert som fylkesstein for Troms fylke. Karl Pettersen var (ulønnet) bestyrer for Den mineralogiske og geologiske avdeling trolig frem til sin død i 1890. Det refereres til bestyrerens felt-befaringer siste gang i museets årsmelding for 1888.

Geolog og tollkasserer Karl Pettersen (Foto: UiT Norges arktiske universitetsmuseum). Th: Tromsø museums første bygg i Musegt. 2 (Foto: Morten Hald).

Karl Pettersen etterlot seg over 70 vitenskapelige arbeider, inkludert det første geologiske kartet over Troms fylke. Han var åpen for nye ideer innen faget og uttalte senere i karrieren: *«Jeg har søgt at skaffe en oversigt, nå kan yngre krefter kritisere, rette og bygge videre»*.

I årsmeldingen fra Tromsø museum 1889 omtales overlærer Karl Kristian Gleditsch (1851-1913) som bidragsyter sammen med Pettersen, til geologiske befaringer (sitat): «Afdelings bestyrer og overlærer Gleditsch har under sine befaringer innsamlet forskjellige haandstykker av bergarter, hvilke er innlemmet i stiftets geologiske afdeling». Gleditsch var medlem av museets styre fra 1890 til 1902, men synes ikke å ha bidratt ytterligere til geologisstudier. Etter Karl Pettersens død er det liten aktivitet ved Den mineralogiske-geologiske avdelingen i en lang periode. I flere av de etterfølgende årsmeldinger fra Tromsø museum står det følgende om Den mineralogiske og geologiske avdeling: *«Denne afdeling har heller ikke hatt nogen nævneverdig tilvækst»*.

I 1917 startet etableringen av Geofysisk institutt i Tromsø. Der ble det bl.a. utført geomagnetiske målinger og studier av nordlyset. Geofysisk institutt ble senere overtatt av Vervarslinga for Nord-Norge som en del av Meteorologisk institutt. Litt senere, i 1922, ble Holt forsøksgård for jordbruk etablert, etterfulgt av Nordlysobservatoriet (1928-30). På samme tid ble Norges Svalbard og Ishavsundersøkelser etablert i Oslo som senere skulle bli til Norsk Polarinstitutt. Tromsø hadde i mange år vært utgangshavn for flere av de store polarekspedisjonene og hadde et næringsliv med betydelige interesser i Arktis. I denne tiden var det derfor flere som tok til orde for å flytte «Norges Svalbard og Ishavsundersøkelser» fra Oslo til Tromsø og med dette utvikle Tromsø til et senter for arktisk forskning. Men flyttingen av Polarinstituttet skjedde først 70 år senere, i 1998, og da med ansatte ved UiT og også fra Institutt for geologi ved UiT som viktige aktører i samfunnsdebatten. Mer om det senere.

Til venstre: Geofysisk institutt, senere Vervarslinga i Tromsø, Midten: Nordlysobservatoriet Til høyre: Holt forsøksgård, (Foto: Morten Hald).

Ole Tobias Grønlie (1871-1954).

Etter Karl Pettersens død i 1890 skulle det gå nesten 20 år før Tromsø museum igjen fikk tilknyttet geologisk kompetanse. Det var Ole Tobias Grønlie (1871-1954) som arbeidet med Nord-Norges kvartærgeologi fra 1908 med støtte fra Tromsø museum (1).

Til venstre: Ole Tobias Grønlie (1871-1954) (Foto: Ukjent); Midten: Brit Hofseth (1917-1941) (Foto: Norsk Polarinstitutt/Ebbe Arneberg). Til høyre: Kåre Landmark (1912-1999) (Foto: Olga Kvalheim).

Han studerte bl.a. strandlinjer og glasiasjonshistorie. Grønli var heller ikke ansatt ved Tromsø museum, men arbeidet som lektor og etter hvert rektor ved «Tromsø høiere offentlige Skole» (senere «Kongsbakken videregående skole»). I 1921 deltok han på den norske ekspedisjonen til Novaja Semlja og baserte sitt doktorgradsarbeid på studier av strandforskyvning derfra. Opponent under disputasen var Fridtjof Nansen. Grønlies viktigste vitenskapelige bidrag var dokumentasjonen av koblingen mellom havnivåendringene og tilbaketrekningen av isbreene fra siste istid. Han var medlem, og også formann, i styret ved Tromsø museum. Han flyttet fra byen i 1927, men fortsatte sine geologiske arbeider i nord. Blant hans viktigste arbeider regnes *“On the traces of ice ages from Nordland, Troms and the southwestern part of Finnmark in Northern Norway”* fra 1940 og *“On the rise of sea and land and the forming of strandflats on the west coast of Scandinavia”*. Det siste arbeidet fra Grønlies hånd ble publisert i 1951, da han var sitt åttiende år. Etter at Grønlie flyttet fra Tromsø, skulle det gå 20 år før museet igjen fikk en geolog.

Brit Hofseth (1917-1941)

Brit Hofseth var en kvinne-pioner innen geologisk polarforskning og utførte feltarbeid både på Grønland, Svalbard og i Troms (3). Så vidt vites bodde hun aldri i Tromsø eller arbeidet for Tromsø museum. Hun døde under en reise fra feltarbeid for NGU på Senja, bare 24 år gammel og ligger begravet på Tromsø gravlund. Etter hennes død utga NGU et arbeid i hennes navn: Hofseth, B. (1942) *Geologiske undersøkelser ved Kragerø i Holleleia og Troms. Norges geologiske undersøkelser 157, 89 sider.*

Kåre Landmark (1912-1999)

Kåre Landmark ble ansatt som konservator ved Tromsø museum 1. mars 1947 (1). Det gikk med andre ord hele 75 år før Tromsø museum fikk sin første faste, lønnede vitenskapelige stilling innen geologi. Landmark hadde magistergraden i kjemi fra Universitetet i Oslo og geologi fra Universitetet i Bergen. Han var først og fremst opptatt av forskning innen berggrunnsgeologi, og utarbeidet bl.a. et

geologisk kart over Troms. Landmark hadde også flere viktige fagpolitiske verv. Han var bl.a. direktør ved Tromsø museum fra 1955 til 1965 og en viktig drivkraft til realiseringen av museets vakre bygg sør på Tromsøya. Han var også medlem av den såkalte Ruud-komiteen som ble nedsatt av stortinget for å vurdere mulighetene til å etablere høyere utdanning og forskning i Tromsø. Han var senere medlem av det såkalte «Biologi-utvalget» som skulle vurdere utbygging av biologi og geologi ved UiT. Landmark var ansatt ved Tromsø museum i 30 år, til han gikk av pensjon i 1977.

Tromsø museum. (Foto: Adnan Icgic, Tromsø Museum – Universitetsmuseet).

Planleggingen av geologifaget

Universitetet planlegges

Handelsmannen Hans A. Meyer (1865-1926) fra Mo i Rana regnes som den som først offentlig tok til orde for å etablere et universitet i Tromsø (4). Det vil si han foreslo i 1918 i en artikkel i tidsskriftet «Tidens tegn» å etablere et «nord-norsk akademi» i Tromsø. Og 50 år senere skulle dette bli etableringen av Universitetet i Tromsø i 1968. Frem til da ble det arbeidet med planer om etablering av et «videnskaps-selskap for Nord-Norge» eller et «arktisk fakultet» tuftet på aktivitetene ved Tromsø museum og Geofysisk institutt. Dette fakultetet skulle ha en fagkrets som omfattet zoologi, botanikk, geologi og arkeologi og en annen fagkrets som inkluderte fysikk, matematikk, meteorologi og astronomi. I tillegg fantes tanker om at havforskning skulle utvikles.

Da ideen om et universitet i Tromsø fikk gjennomslag hos politikerne på 1960-tallet, var det først og fremst begrunnet i behovet for å dekke legemangelen i Nord-Norge. Den grunnleggende teori var at de som tar utdanning i nord, også tar arbeid og bosetter seg i nord, en teori som er godt bekreftet gjennom mer enn 50 års utdanningsvirksomhet ved UiT. Regjeringen oppnevnte i 1963 et utvalg ledet av Johan T. Ruud for å gi en vurdering av mulighetene for høyere forskning og utdanning i Tromsø. Komiteen var bredt sammensatt med sentrale personer innen forskning og utdanning i Norge:

- Johan T. Ruud, marinbiolog og bl.a., første formann i Norges almenvitenskapelige forskningsråd (NAVF) og bl.a. rektor ved UiO (1958-63)
- Kristian Ottosen, filolog, drivkraft bak lånekassen og studentsamskipnaden og distriktshøgskoler

- Torstein I. Bertelsen, øyelege prof. i Bergen, engasjert i økt legeutdanning
- Dag Brønne, arkitekt, Oslo
- Edvard Bull, rektor Univ. Trondheim og historiker
- Erling Fjellbirkeland, sosialøkonom, statistiker og fremtredende innen forskning og utdanning
- Kåre Landmark (geolog, direktør ved Tromsø museum, se over)
- Margith Munkebye, stortingspolitiker fra Nordland for Arbeiderpartiet

Geologifaget planlegges

Innstillingen fra Ruud-komiteen (5) var at universitetet skulle ha tre fakultet: medisin & odontologi, matematikk & naturvitenskap og historisk-filosofiske fag. Når det gjaldt matematisk - naturvitenskapelige fag så man for seg 8 forskjellige faggrupper, hvorav geologi kunne være en av disse. Innstillingen henviser bl.a. til Tromsø museum og mulighetene for å gjennomføre deler av et hovedfagsstudium i botanikk, zoologi og geologi der. Men ellers ble det skrevet lite om geologi i denne utredningen, til tross for Kåre Landmarks deltakelse.

Et halvt år etter at Stortinget hadde vedtatt opprettelsen av et universitet i Tromsø, ble det etablert et interimsstyre for å lede utviklingen av institusjonen. Dette interimsstyret var øverste myndighet ved UiT og medisineren Peter F. Hjort var interimsstyrets første leder. Det oppnevnte bl.a. et «Fagutvalg i biologi» som fikk følgende mandat (6): *«Utvalget skal utarbeide forslag til retningslinjer for utbyggingen av biologifagene ved Universitetet i Tromsø, herunder bl.a. prioritering av forskningsfelt, utforming av fag og studieordninger og tempoplan for utbyggingen.»* I sin innstilling kommenterte utvalget selv forholdet til geologi (sitat): *«Uten at det er eksplisitt nevnt i mandatet, har utvalgets oppdrag også omfattet faget geologi.»* Følgelig kan man si at geologi fikk en litt stemoderlig behandling og start ved UiT. Utvalget besto primært av biologer, med unntak av Kåre Landmark som ble oppnevnt 14.2. 1969. Men han deltok i mindre enn ett år da han gikk ut av utvalget allerede ved årsskiftet 1969/70. Fra juni 1970 deltok to geologer som såkalte konsultative medlemmer, Christian Oftedahl (professor i berggrunnsgeologi ved NTH, forløper til NTNU) og Bjørn G. Andersen (på den tiden professor i Kvartærgeologi ved UiB, senere professor ved UiO).

Biologiutvalget foreslo å opprette et fagmiljø som omfattet alle grener av fagene biologi og geologi. De konsentrerte seg om visse fagområder utfra hensyn til undervisning, forskning og landsdelens naturforhold, spesielt landsdelens biologiske- og geologiske ressurser. Følgende fagområder ble anbefalt: Fysiologi, akvatisk biologi m/fiskeribiologi, terrestrisk økologi, geologi, geofysiografi, natur og miljøvern. Biologiutvalget foreslo at de biologiske og geologiske disipliner ble organisert i ett felles institutt, Institutt for biologi og geologi (IBG). Fiskeriutdanningen ble etter hvert skilt ut fra IBG, først som et eget institutt, Institutt for fiskerifag, og fra 1988 som Norges Fiskerihøgskole (NFH).

Om geologi skrev utvalget: *«Geologi er et viktig og nødvendig støttefag for undervisning og forskning i terrestrisk økologi. Av denne grunn vil det være viktig å bygge opp et kvartærgeologisk miljø. Men det vil være galt å betrakte geologien bare som et støttefag for biologien. Nord-Norges geologi er lite undersøkt og det er omfattende forskningsoppgaver som vil være av stor betydning å få løst. Utvalget regner med å bygge videre på det gode samarbeid som allerede er kommet i gang mellom Norges geologiske undersøkelse i Trondheim og Tromsø museums geologiske avdeling. Denne avdeling har hittil hatt berggrunnsgeologi som arbeidsfelt. Dette er et viktig forskningsområde som en også ønsker å styrke»*

Når det gjelder geofysiografi, som også utvalget foreslo opprettet, så er dette en fagterm som ikke er særlig mye benyttet i dag. Begrepet ble definert av den norske professoren Kaare Strøm som en syntese av geologiske og geofysiske disipliner som geologi, fysisk/kjemisk oseanografi og limnologi, klimatologi og hydrologi/glasiologi, til et mer omfattende fagområde som han kalte geofysiografi. Tanken var å bygge bro mellom de forskjellige spesialvitenskaper som behandler jordklodens struktur og dynamikk. Men dette «faget» ble aldri realisert slik definert ovenfor. Men den tverrfaglige tankegangen som ligger til grunn, er høyst levende ved instituttet i dag. Flere av forskningsprosjektene og sentrene ved instituttet har hatt en tverrfaglig profil.

Biologiutvalget anbefalte et to-trinns studium tilsvarende det som fantes ved universitetene i Oslo og Bergen, dvs. en lavere grad (cand.mag.) og en høyere grad (cand.real.). Utvalget foreslo også at studentene, så tidlig som mulig i studiet, knyttes til forskningsgrupper. Det foreslo å bygge opp undervisning på lavere grad i to retninger: fjellgrunns-geologi og kvartærgeologi. I tillegg ble det foreslått en utbygging av hovedfag (master) i de samme to retningene: «alminnelig fjellgrunns-geologi og «alminnelig kvartærgeologi». Når det gjaldt gjennomføring av studiet skrev utvalget (sitat): «*Studiet må være åpent, studiegangen må være så fri som mulig og det må ikke innføres tidsbegrensninger. Studenten må selv være ansvarlige for sin studieprogresjon*». Dette er interessante tanker og svært annerledes enn dages regime med tidsfrister og studiepoeng-produksjon.

Gjennomgangsbygget: et midlertidig bygg for geologi

Når det gjelder lokaler for biologi og geologi, så var det en tredelt plan: 1) midlertidige lokaler ved Tromsø museum 2) midlertidig lokaler i et eget bygg, «Gjennomgangsbygget» senere omdøpt til «Naturfagbygget») og 3) permanente lokaler.

De første geologene som ble rekruttert til det nyetablerte Universitetet i Tromsø, hadde tilhold på Tromsø museum. Men planleggingen av et midlertidig bygg, Gjennomgangsbygget, startet allerede i 1971, dvs. året før universitetet var kommet i gang med regulær undervisning.

Da Gjennomgangsbygget ble planlagt i 1971, var det biologi-utvalgets anbefaling at bygge-kostnadene skulle holdes så lave som mulig, sitat: «*Det vil ikke være rasjonelt å investere unødige store millionbeløp som ikke under noen omstendigheter kan gi virkelig gode forhold for undervisning og forskning i biologi og geologi/geofysiografi*». Ettertiden har imidlertid vist at geologi skulle bli værende i Gjennomgangsbygget. I årene 2020-2022, har Naturfagbygget, vært under «endelig» ombygging, skreddersydd for geologifagets forskjellige formål. Dermed kan vi konkludere med at det tok drøye 50 år før en permanent lokalisering ble etablert.

Breivika i 1969 før utbyggingen av universitetet. Oppe til venstre kan sees Grønnåsen skole som er under oppføring. Arbeidene med Gjennomgangsbygget er enda ikke startet, men kom like til høyre for skolen i 1974. Yrkesskolen (i dag Ishavsbyen videregående skole) kan sees helt til høyre i bildet. (Foto: Fjellanger Widerøe/Perspektivet museum).

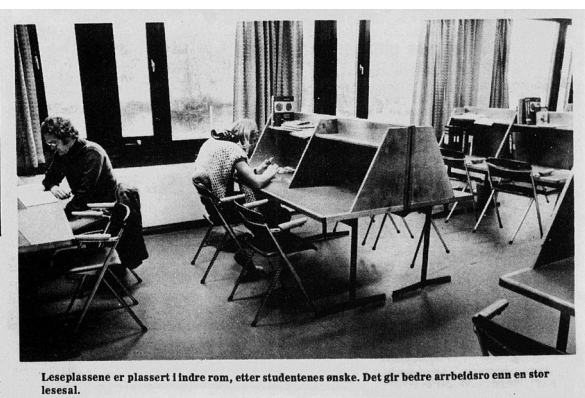
Gjennomgangsbygget under oppføring i 1974. (Foto: UiT)

Gjenomgangsbygget under oppføring i 1974. (Foto: UiT).

Til venstre: oppslag i avisen Tromsø 24. september 1974. Til høyre: fotografi fra avisa Tromsø 31. August 1974s (Foto: Per Eliassen avisa iTromsø, hentet fra Nasjonalbiblioteket).

Til venstre: Oppslag i avisa Nordlys 16 oktober 1974(Foto: Nordlys). Til høyre: Oppslag i avisa iTromsø, 24 september 1974. Foto Per Eliassen. (Begge oppslag hentet fra Nasjonalbiblioteket)

Gjennomgangsbygget ble tatt i bruk i juni i 1974. Sylvia Labugt (senere fakultetsdirektør som på denne tiden var studiekonsulent ved IBG sier om dette i et intervju i 2014 (7): *«Vi flyttet inn i Gjennomgangsbygget i midten juni i 1974, og det var et praktfullt bygg. Vi synes det var flott, vi fikk så mye plass, vi var jo ikke så mange så det var et osea å boltre seg på. På den tiden så var man jo fortsatt glad i oransje, gult og brunt, så vi syntes jo det var strålende farger. Men det varte ikke så lenge – moteriktige farger! Gjennomgangsbygget var ute på landet. Det var bestemt at Campus skulle være på andre siden av det som nå er Tverrforbindelsen, men man hadde ikke da, så vidt jeg husker, bestemt hvor disse byggene eksakt skulle ligge. Man visste vel egentlig ikke hvilke bygg man trengte og hvordan det skulle være. Man ville derfor ikke ha dette Gjennomgangsbygget, som var et midlertidig husvære for Universitetet, nedpå der for å uroe planleggingen.»*

Sylvia Labugt administrativ leder ved Institutt for biologi og geologi (IBG), senere fakultetsdirektør Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet ved UiT. (Foto: UiT).

Gjennomgangsbygget huset til å begynne med hele Institutt for biologi og geologi (IBG) og Institutt for kjemi. Kjemi flyttet ut i 1978 da Realbygget, som første permanente bygg på campus, var ferdig. Gjennomgangsbygget huset også fiskerifagsmiljøet, som først fikk instituttstatus og senere ble Norges Fiskerihøgskole (NFH). Tidlig på 1980-tallet ble det oppdaget at bærebjelkene mellom første og andre etasje ikke hadde nok armeringsjern. Veggene i 2. etasje slo sprekker. Det var da det ble boret hull i gulvet mellom etasjene, jf. bilde av kjerneprøven på side 12.

I 1995 stod Fiskerihøgskolens sitt bygg ferdig i Breivika og flyttet ut av Gjennomgangsbygget. Avdeling for akvatisk biologi ble med på flyttelasset og inkorporert i NFH. Noen år senere skiftet bygget navn fra Gjennomgangsbygget til Naturfagbygget. Men fortsatt heter buss-stoppet på Dramsveien «Gjennomgangsbygget».

Naturfagbygget har vært igjennom en rekke renoveringer, den siste ferdigstilt i 2022. (Foto: Morten Hald).

Fagmiljøene ved Gjennomgangsbygget fortsatte å vokse og det som en gang hadde vært «et osean å boltre seg på», fikk etter hvert plassproblemer. Bygget ble utvidet både med en 3. etasje i 1988 og litt senere med to paviljonger. Det som også engang hadde vært et «praktfullt bygg» var etter hvert blitt ganske slitent og renoveringer ble igangsatt. I 1996 fikk bygget en ny og etterlengtet kantine til erstatning for den gamle og svært slitte. Den inspirerte Tore Torske (professor i endogen geologi) til å skrive den ironiske sangen «Forargelsens hus» som er gjengitt her. Den etterlater liten tvil om at det var en god del utålmodighet og frustrasjon for å få bedre lokaliteter. Sangen ble fremført i forbindelse med åpningen av ny-kantina. Den skal ha falt universitetsledelsen, som også var til stede på åpningsfesten, tungt for brystet. «Nykantina» eksisterte i 24 år til den ble fjernet under ombyggingen 2020-2022 Dens fullt brukbare møbler ble dessverre kastet på søppeldynga.

I etterkant av ny-kantina i 1996 ble Naturfagbygget pusset opp og oppgradert med nye laboratorier og kurs-saler, både til geologene og biologene. I denne forbindelse ble blant annet steingulvet etablert, et gulv med steinheller fra de viktigste bergartene fra Nord-Norge. Her gjorde bergrunnsgeologene sammen med arkitekt Paul Pincus en flott jobb bl.a. med innsamling, identifisering, tilvirking og design. Gulvet brukes aktivt i geologi-undervisningen.

Møblene til "ny-kantina" ble kastet på fyllinga sommeren 2022. (Foto: Morten Hald).

Et forargelsens hus

(folkeviser fra universitetsmiljø)

Melodi: Å jeg vet en seter

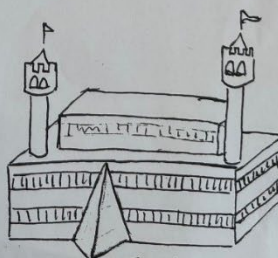
Å jeg vet et hus du,
det går snart i grus nu,
gissent oppi toppen,
kjelleren tar soppen
murene slår sprekker
alle vannrør lekker
gassen sniker lydløst rundt i kott og skap.
Vinden uler, veggene buler,
gulvene gynger og dørene slår
ovner buldrer, brannmurer smuldrer
kabler og rør i hodet vi får

Ja jeg vet et hus som
- tanken den er grusom -
Høyst sannsynlig dette
ned og oss utsletter
klasker oss helt flate
som en skiferplate
gjør oss om til et fossilrikt asfaltlag!
Tvisom lykke kanskje å smykke
fremtidens plansjer på kunstrykte blad
skjønt en ære bør det vel være
om vi blir emne for en doktorgrad

Folk tok til å drømme
stygt og ville rømme
de tok til å bygge
skip med bru og brygge
i utkant av 'campus'
fikk NFH et nyhus
fisk og folk har nå fått det så fint som snus!
Men tilbake, - ventende braket -
sitter en fylking av kvinner og menn
uforherdet, stålsatt og herdet
blir de den tiden de har igjen

Tenk i fjor så kom der
folk og så seg om her
skulle reparere,
pusse og plombere
stivet opp med maling
mot en nett betaling
kalket graven fikst og pent med all sin flid!
Teip i sprekken, tyggis i lekken
hyssing rundt ovnen - og fem globoid
gjør oss trygge, så kan vi hygge
oss med at huset er blitt solid.

Vi fikk ny kantine
som døyver våres pine
av å gå i ganger
som passer best for fanger
Gjørbrun linoleum
bør helst på musgum
skitt la gå - i mørke er det nokså flott!
Stor bevilgning er vel en hildring
håpet om nybygg det sviner så smått
To år til med boring og snekring
Gjennomgangsbygget blir gjort til et slott ?

Tore Torske
16. februar 1996

Sang til innvielsen av ny kantine på Naturfagbygget i 1996, forfattet av Tore Torske. (Foto: Morten Hald).

I perioden 1999-2003 ble ytterligere renoveringsarbeider igangsatt, samtidig som ansatte og studenter opphold seg i bygget. Blant annet ble geologilaboratoriet flyttet til nordenden av bygget der det fremdeles (i 2026) befinner seg. Bildet nedenfor viser en kjerneprøve fra taket på forfatterens kontor, som etter endt prøvetaking sto plassert på kontorpulten min. Litt andre HMS-krav den gang enn i dag, kan man trygt si.

Til venstre: Kjerneprøve av gulvet/taket mellom 1 og 2 etasje i Naturfagbygget tatt på forfatterens kontor. Til høyre: Den oransje fargen som dekket neste alle rom på Gjennomgangsbygget i 1974, her dukket opp bak en gammel kontakt. (Foto: Morten Hald).

I 1997 ble IBG en del av det Matematisk-naturvitenskapelige fakultet og geologi og biologi skilte lag og etablerte hver sine institutt. Begge instituttene vokste og plass- og arbeidsforholdene kom under press utover 2000-tallet. Geologi opplevde en stor økning både av ansatte og studenter etter 2010. Med bakgrunn i dette, og planlagte etableringer av leverandør-industri og oljeselskap i Tromsø, foreslo daværende UiT-rektor Jarle Aarbakke å utrede et nybygg for geologi i Forskningsparken i Tromsø og skulle være samlokalisert med relevant næringsliv. Tegninger og planer ble laget, men forslaget møtte motbør både hos biologene og Fakultet for helsefag. Sistnevnte så dette bygget som en trussel mot deres planer om et Medisin- og helsefag-2 bygg. Så planene ble avvist av et delt universitetsstyre i 2013, der flertallet gikk inn for å finansiere et eget biologibygget. Biologene på Naturfagbygget fikk sitt eget bygg og flyttet da dit. Geologene ble igjen som «eneherskere» på «Naturfagbygget». Men i det samme styremøte som nevnt ovenfor, ble det også bestemt at Naturfagbygget skulle renoveres og oppgraderes til et fullverdig universitetsbygg, med samme standard som byggene i Campus Breivika. Etter mer enn to års byggevirksomhet kunne geologene endelig høsten 2022 flytte inn i et «nesten nytt» bygg med tidsriktige fasiliteter og der de moteriktige fargene oransje og brunt er har blitt erstattet med fliser, tre og lyse farger. Sett i ettertid tror jeg vi skal være glade for at IG ikke endte opp i et nybygg i Forskningsparken.

Fra Institutt for biologi og geologi (IBG) til Institutt for geovitenskap (IG)

Biologiutvalget foreslo at de biologiske og geologiske disipliner ble organisert i ett felles institutt med eget styre og administrasjon. Den 7. april 1972 ble det avholdt et allmannamøte for ansatte, engasjert personale, stipendiater og studenter knyttet til UiT og Institutt for biologi og geologi og Tromsø museum (8). På dette møtet konstituerte forsamlingen seg som «Institutforsamling». Av geologer som deltok på dette møtet finner vi: Richard Binns, Tore Birkeland, Geoffrey Corner og Lidvin Osland. Den 14. april samme år valgte denne institutforsamlingen et instituttstyre. Imidlertid viste det seg at dette valget var ugyldig, fordi interimsstyret ved universitetet enda ikke hadde vedtatt generelle retningslinjer for etablering av institutter ved UiT. Dermed ble konstitueringen

kjent ulovlig. Leder av interimsstyret ved universitetet Peter F. Hjort og UiT-direktør Willy Haugli skriver om dette valget: «*Det instituttstyre som er valgt i instituttforsamlingsmøte 14 april 1972 er uten mandat fra Universitetet og kan ikke treffe avgjørelser av noen art som angår forsknings eller undervisningsvirksomhet innenfor biologi eller geologi ved Universitetet i Tromsø ...*»

Først den 22. februar 1973 ble et reglement for IBG vedtatt av interimsstyret. Der ble det bestemt at instituttet skulle ha et instituttråd som sitt øverste organ og en instituttformann til å lede rådet. Instituttrådet skulle ha følgende sammensetning: en representant for fast vitenskapelig ansatte fra hver av følgende fire faggrupper: akvatisk biologi/fiskeribiologi, terrestrisk økologi, plantefysiologi/mikrobiologi og geologi, en representant for stipendiatene, to fra teknisk adm. stillinger og tre studentrepresentanter. Følgelig bestod instituttrådet av til sammen ti representanter og med en klar overvekt av biologer blant de vitenskapelige ansatte. Denne overvekten av biologer skulle vise seg å ikke være til fordel for utviklingen av geologifaget ved UiT.

Det første instituttrådet for IBG ble opprettet 28. mai 1973 med biologiprofessor Odd Halvorsen som instituttformann. Amanuensis Tore Birkeland og universitetslektor Tore O. Vorren (begge geologer) ble valgt til hhv representant og vararepresentant for de fast vitenskapelig ansatte i geologi. Fagsekretær (senere administrativ leder) var Carl Engh, etterfulgt av Sylvia Labugt i 1978. Sistnevnte satt i denne stillingen til hun ble fakultetsdirektør i 1997 da realfagene ved UiT ble samlet i et fakultet, Det matematisk naturvitenskapelige fakultet.

De første geologistillingene ved UiT (9)

De første geologer som ble ansatt ved IBG var amanuensis Tore Birkeland og universitetslektor Tore O. Vorren, begge i 1973. De hadde på den tiden tilhold på Tromsø museum. Birkeland var berggrunns-geolog. Han møtte den første tiden i instituttrådet for IBG, men siste gang 20. september 1974. Han forlot så Tromsø av private årsaker. I sitt fravær sendte han en permisjonssøknad som ble avslått av instituttrådet den 20 november 1974. Det ble til at han sluttet i stillingen. Etter Birkeland ble Tore Torske ansatt, først som dosent, senere ble han professor. Torske var berggrunnsgeolog og gjennom feltarbeid på land studerte han Nord-Norges urfjell, bl.a. utviklingen av Nord-Skandinavia's kontinentale skorpe med fokus på Kautokeino-Karasjok-områdene. Dosentstillingen til Tore Torske ble på et tidspunkt omgjort til professorstilling. Han kalte selv tittelen for «prosent».

Fra venstre: Tore Birkeland (Foto: ukjent), Tore O. Vorren (Foto: UiT), Tore Torske og Geoffrey Corner (Foto: Steffen Bergh).

Tore O. Vorren var kvartærgeolog utdannet fra UiB og arbeidet med en dr.philos.-avhandling om kvartær glasiasjonshistorie på Hardangervidda. Han skulle bli en «founding father» for utviklingen av geologi ved UiT, de neste 40 årene. I tillegg var Richard Binns og Lisa Carlsson ansatt som

vitenskapelige assistenter. Tore Vorren beskriver denne tidlige perioden som en hektisk tid med oppbygging av studiesamlinger og utstyr, planlegging av undervisning og nytt bygg (7). Som tidligere nevnt var geologifaget i liten grad utredet ved UiT og det ble derfor nedsatt et Ad-hoc utvalg til å utrede geologiens framtidige målsetting ved Universitetet i Tromsø (10). Dette utvalget bestod av professor Knut Heier (formann), statsgeolog Henry Barkey, amanuensis Tore Birkeland, sjefsgeolog Hans-Peter Gies, stortingsmann Rolf Hellem, undervisningskonsulent Jakob Møller, geolog ved Tromsø museum, prospekteringssjef Thor L. Sverdrup og universitetslektor Tore O. Vorren. Utvalget ga uttrykk for at UiT burde få en fullstendig utbygget geologiseksjon som kunne dekke en del av det økte behov for geologer i landsdelen, både i undervisning og forskning. Det ble pekt på samfunnets behov og anvendelsen av geologifaget. Når det gjaldt petroleumsgnologi, var utvalget usikker og skrev i sin rapport: (sitat) «*Det er imidlertid mulig at utviklingen med hensyn til oljeleting utenfor kysten av Nord-Norge på lengre sikt vil føre til at oljegeologi eller spesialgrener av oljegeologi også bør utbygges i Tromsø. Utvalget har ikke tilstrekkelig oversikt over den framtidige utvikling på dette felt til å ta stilling til spørsmålet*». Ettertiden har vist at olje- og gassnæringen ble svært viktig for instituttet. Jobbutsiktene i denne næringen ble en driver for studentrekrutteringen. Flere forskningsprosjekter og diverse vitenskapelig utstyr har blitt finansiert av oljeselskapene. En spesialisering på masternivå i petroleumsgnologi ved UiT kom først på plass i 2013, men ble senere avvirket. I de senere år har rekrutteringen til petroleumsnæringen avtatt.

Når det gjelder den videre utvikling av geologi ved UiT, så gikk den langsomt med et svakt stigende antall ansatte (se figur side 15):

I årsrapporten til Institutt for biologi og geologi for 1977 kan vi lese at faggruppen i geologi bestod av 9 personer (11):

Dosent Tore Torske (bergrunnsgeolog, ansatt i 1975)

Dosent stipendiat Tore O. Vorren (marin geologi, kvartærgeologi)

Amanuensis Arild Andresen (ansatt fra 1976)

Stipendiat Arvid Elvsborg

Stipendiat Richard Binns

Vit. ass. Inger F. Strass (Norges Allmennvitenskapelige forskningsråd, NAVF)

Vit. ass. Geoffrey D. Corner, ansatt etter avlagt hovedfagseksamen 11 juli 1977).

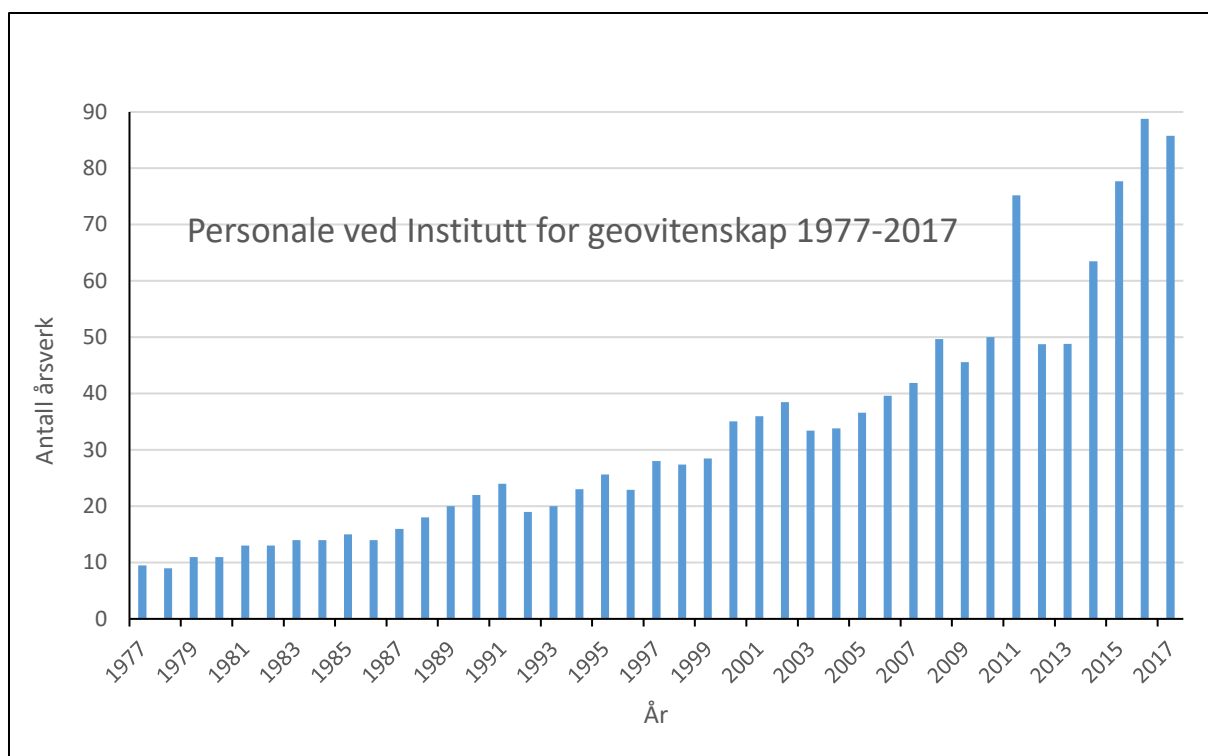
Preparant Kari Chruchow

Laborant Jan Erik Bruun

Instituttet hadde 19 studenter på lavere grad og 6 hovedfagsstudenter.

Forskningen konsentrerte seg om følgende: 1) Stratigrafiske og sedimentologiske undersøkelser av kvartæravsetninger i Ytre Troms, Andøya og på kontinentalsokkelen utenfor (Vorren et al.). 2) Den kaledonske orogenesens alder (Binns) og Prekambrium i Troms og Vest-Finnmark (Torske et al.).

Årsrapporten nevner også at plassmangel allerede i 1977 er et alvorlig problem og at undervisningsrommene ikke er tilstrekkelige. Totalbudsjettet til instituttet var på ca. 2,5 mill. kr. hvorav 1,5 mill. kr på drift og 1 mill. kr i utstyr.

Geologene i mindretall ved IBG

Litt av problemet med å få fart på utviklingen av faggruppen i geologi hadde sin bakgrunn i at geologene var i mindretall i forhold til biologene i instituttrådet som bl.a. hadde mandat til å prioritere nye stillinger. Et håndskrevet referat fra instituttrådsmøte 20. september 1974 illustrerer dette (12). Når representantene i instituttrådet ble bedt om å prioritere fire stillinger i 1976-budsjettet har alle biologi-representantene (Sunniva Vader, Bjørn Solheim og Odd Halvorsen) gitt geologi-stillingen laveste prioritet. Dette blir da også til slutt vedtatt. Etter både prøvevoteringer og avstemningsprosedyrer var diskutert og bestemt, ble siste-prioriteringen av geologistillingen vedtatt mot en stemme, nemlig geologi-representanten Tore Birkeland. Referatene fra disse tidlige møtene i instituttrådet er interessant lesning. De viser at prioriteringer av stillinger og andre poster på budsjettet er preget av avstemninger over flere forskjellige forslag framsatt av enkeltpersoner i selve møtet. Ikke rent sjelden synes det å være uenighet om prioriteringene. Her er et eksempel: I sak 142/75 ber instituttrådet universitetet om en ekstrabevilgning på kr 45 000 for å dekke inn et overforbruk. Odd Halvorsen (professor i biologi) fremsetter et tilleggforslag som lyder som følger: *I tilfelle Universitetsstyret ikke finner å kunne omdisponere kr. 45 000 kr på Universitetets budsjett, vedtar Instituttrådet at følgende omdisponering på post 20 blir foretatt for å dekke det manglede beløp på Felles. Kr 30 000 avgis fra Geologi, (kaledonsk orogenese og reisekasse), kr 5000 avgis fra Terrestrisk økologi botanikk (vegetasjonskartlegging) og kr. 10 000 avgis fra Plantefysiologi/Mikrobiologi (vekst-utvikling).* Som det kommer frem, et betydelig kutt i geologibudsjettet, litt mindre fra de to biologiske gruppene, og ingen ting fra Halvorsens egen forskningsgruppe terrestrisk økologi-zoologi! Forslaget falt med 5 mot 6 stemmer!

Det er særlig sakene som omhandler budsjett for kommende år eller langtidsbudsjett, at interesseforskjellene mellom biologi og geologi kommer til uttrykk. For eksempel saken i Instituttrådet 5.9.1979: *Sak 105/79 Stillingsbudsjett for 1980-81 og 4-års budsjett for 1982-85.*

Her står bl.a.: *I henhold til styrevedtak i sak S 150/79 vedtok Instituttrådet enstemmig å fremme ønsker om petroleumsrelaterte stillinger i budsjettforslaget for 1981 og langtidsbudsjettet for 1982-85. Instituttrådet vedtok med 7 mot tre stemmer et forslag fra professor Olavi Junntila om å ta med følgende innledning til dette punktet i budsjettet: «Petroleumsrelaterte stillinger. I henhold til styrevedtak i sak S150/79 Utdanning og forskning i relasjon til oljesektoren vil IBG foreslå to stillinger innen geologi. Disse stillingene er foreslått i tillegg til stillingene i kap 6.1. og det er et ufravikelig krav at eventuelle oljestillinger ikke skal påvirke tildelingen av de stillingene som er foreslått i kap. 6.1. (ordinært stillingsbudsjett).* Det er verd å merke seg at de som stemte mot forslaget, Vasseng, Lind-Hansen og Hanken alle kom fra geologi, mens Olavi Junntila som fremmet forslaget, kom fra biologi.

Videre vedtok Instituttrådet med 7 mot tre stemmer et forslag fra amanuensis Jens Petter Taasen om at de petroleumsrelaterte stillingene skulle holdes utenfor alle tabeller som inneholder ordinært budsjetterte stillinger. Taasen kom også fra biologi. Mindretallet stemte for et forslag fra Hanken (geolog) om at petroleumsstillingene skulle tas inn i alle ordinære stillingstabeller, men at dette skulle angis i en fotnote.

Da Norges Fiskerihøgskole ble etablert, ble Avdeling for akvatisk biologi overført dit, og det ble gjort endringer i IBGs organisering i 1989. Det førte bl.a. annet til et noe mer jevnbyrdig forhold mellom biologi og geologi. Instituttrådet skulle bestå av representanter for fast vitenskapelig ansatte fra alle avdelinger. Geologi fikk da inn to representanter fra hhv. Avdeling for eksogen geologi og Avdeling fra endogen geologi, mens det kom tilsv. tre representanter fra de biologiske avdelingene. Denne organiseringen varte frem til 1997 da UiT innførte en ny organisasjonsmodell med tre nivåer: Nivå 1: Universitetsledelsen med Rektorat og Universitetsstyret, Nivå 2: Fakultet og Nivå 3 Institutt. Denne organisasjonsstrukturen eksisterer fremdeles (2026).

Geologi blir eget institutt

Universitetsstryet besluttet 6. juni 1996 en sak om organisasjonsendring fra 1.1. 1997. UiT hadde inntil da vært organisert i to nivå: Ledelsen med universitetsstyret, rektorat og direktør på nivå 1, og institutter, mange av dem forholdsvis store og tverrfaglige, på nivå to. Med den nye organiseringen ble det etablert fakulteter og mange av de tverrfaglige instituttene ble delt opp til mer rene disiplin-orienterte institutt. Når det gjelder geologi, så ble faget skilt i fra biologi, dvs. Institutt for biologi og geologi ble til to institutt: Institutt for biologi (senere Institutt for arktisk og marin biologi) og Institutt for geologi (senere omdøpt til institutt for geovitenskap). Begge instituttene ble organisert under det nye fakultetet: Det matematisk naturvitenskapelige fakultet. Med denne organisasjonsendringen ble Universitetet i Tromsø på mange måter mer lik de andre universitetene i Norge, spesielt universitetene i Bergen og Oslo.

Odd Gropen ble valgt til fakultetets første dekan. I 1997 var det valg av både rektor, dekaner og instituttledere og ikke som i dag med ansatte ledere. Gropen var professor i kjemi og startet et arbeid med å lage en strategi og en budsjettmodell for fakultetet. Dette var noe helt nytt ved UiT. Tanken var at strategien og budsjettmodellen skulle gjøre prioriteringer mer forutsigbare. Og man ønsket å komme bort fra omkamper og «silo»-tenking. Med seg i dette arbeidet hadde Gropen bl.a. fakultetsdirektør Sylvia Labugt som kom fra stillingen som administrativ leder ved IBG. Langt på vei kan man si at strategien har virket etter hensikten og er et grunnleggende styringsdokument på alle nivå ved UiT i dag.

Men pessimismen rådet i det nyetablerte fakultetet når det gjaldt økonomi. I referatet fra fakultetsstyrets møte 2.12.1997 kan man lese følgende (sitat): «*Dekanus Odd Gropen orienterte om*

de økonomiske utsikter for MNF i 1998. Det vil trolig bli en nominell nedgang i bevilgningene i forhold til 1997 og i tillegg vil det bli økte lønnsutgifter på ca. 2 millioner kroner. Universitetet stilles overfor to muligheter, slik dekanus ser det, enten at det skjæres ned likt over det hele, eller at det fattes vedtak om at områder kan bygges ned.» Erttertiden har imidlertid vist at dette scenarioet ikke slo til. Tvert imot, fakultetet fortsatte å vokse og har utviklet seg mye siden den gang. Institutt for geologi doblet antallet ansatte i perioden 1998 til 2011 (se figur side 15). Det virker som en iboende naturlov ved UiT at det alltid er mørke skyer i horisonten når det gjelder økonomi. Litt mer is i magen og optimisme kunne trolig vært gunstig for utviklingen og ikke minst bidratt til å redusere store årlige avsetninger (eller overskudd). Forfatteren var selv preget av samme pessimisme som instituttleder ved IG i første halvdel av 2000-tallet. Faktisk var jeg så bekymret for økonomien, og hvordan vi kunne redusere aktiviteten for å komme i balanse, at jeg ba om et eget møte med rektor Jarle Aarbakke om saken. Blant annet ville jeg høre med ham om hvordan det kunne spares og eventuelt bygges ned. Men det var ikke akkurat noe spareråd som Aarbakke foreslo. Han ga meg følgende råd: «*Morten, bare kjør på*». Det gjorde jeg, og 10 år senere, dvs. i 2015, talte IG nærmere 80 årsverk, en økning på ca. 40 årsverk siden møtet med Aarbakke. Årsaken til dette var økte bevilgninger til UiT både i form av grunnbevilgning fra staten og som eksterntfinansiering både fra offentlige kilder, særlig Forskningsrådet samt næringslivet, særlig olje- og gassindustrien. Mange av de nye årsverkene var knyttet til to store forskningssentre, CAGE og ARCEX som ble etablert rundt 2013 og 2014.

Etableringen av et eget Institutt for geologi i 1997 ble positivt mottatt av de ansatte. Man ønsket seg en ledelse og struktur som var uavhengig fra biologi-faget. Samtidig var vi fortsatt samlokalisert med biologene, og hadde mye felles administrativt og teknisk personale, samt infrastruktur og sosiale arrangementer. Men IG ville ha, og fikk, sin egen kontorsjef og administrasjon. Geoff Corner (pensjonert i 2017) ble valgt til IGs første instituttleder fra 1.8.1997. Corner var også en av de fire geologene som var med på den ugyldige konstitueringen av IBG i 1972. Han ledet de første instituttstyremøtene, riktignok et interimsstyre frem til formalisering 1998. I løpet av 1998 ble regler og systemer for både fakultet og institutt utviklet.

Ordningen med valg av instituttleder ble avskaffet i 2005, da man gikk over til å ansette instituttleder. I 2009 gikk man også over til å ansette dekaner ved fakultetene. Disse endringene ble gjort for å styrke ledelse ved UiT. Første ansatte instituttleder ved IG var undertegnede, etterfulgt av Jürgen Mienert (2009-2013) og deretter Matthias Forwick (2013- 2026).

Ansatte instituttledere ved IG, fra venstre: Morten Hald (Foto: UiT), Jürgen Mienert (Foto: Torgeir Grytå) og Matthias Forwick (Foto: Kai Mortensen, UiT).

Tillitsbrudd og underslag

I mars 1999 ble instituttet rammet av trist og vanskelig hendelse. Kontorsjefen (KS), en betrodd medarbeider, ble avslørt og anmeldt for underslag (13). I første omgang ble det avdekket et beløp på kr 300 000. Men i løpet av etterforskningen viste det seg at beløpet var langt større. I oktober 1999 ble KS dømt til fengsel i 14 mnd. for å ha underslått mer enn 1 million kroner fra diverse kontoer både ved UiT og kontoer knyttet til noen av KS sine verv. Kontorsjefen var meget godt likt både ved

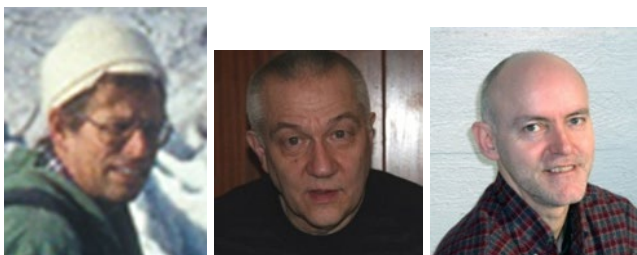
instituttet og generelt ved UiT. KS hadde vært ansatt ved UiT i 23 år og var ønsket av geologene som kontorsjef da IG ble selvstendig institutt i 1998. Derfor var det et stort sjokk for mange å oppleve dette tillitsbruddet. Hendelsen førte til et tøft arbeidsmiljø for flere av instituttets og fakultetets ansatte. En faktor er å bli sviktet av en person du har likt og hatt tillit til i mange år. En annen faktor var jakten på en eller flere syndebukker, spesielt folk som var i, eller nylig hadde hatt, ledende stillinger. Det skulle ta noen år før det var mulig å legge denne saken bak seg. Ett av kjennetegnene ved det norske samfunn er tillitsbasert samhandling og da kan det være ganske brutalt når tillitten misbrukes.

Forskningen geofag

Forskningen ved avdeling for geologi var fra starten av delt opp i to hovedområder: endogen geologi og eksogen geologi. Endogen geologi omfatter geologiske prosesser som har sin opprinnelse i jordens indre, for eksempel fjellkjedefolding, jordskjelv og forkastninger. Eksogen geologi tar for seg ytre prosesser på jordens overflate som bl.a. bidrar til landskapsformer, for eks. erosjon, forvitring og sedimentasjon. Disse to fagområdene hadde til å begynne med hver sin topp-stilling: Tore Torske (ansatt 1975-1996) i endogen geologi og Tore Vorren (ansatt 1973-2013) i eksogen geologi.

Forskningen i endogen geologi fokuserte i sin tidlige fase på Norges urfjell basert på feltarbeid i Troms og Finnmark. Problemstillingene var knyttet til Nord-Norges og Nord-Skandinavias Prekambriske (urtids) kontinentale skorpes utvikling, med søkelys på vulkanske og sedimentære bergarter (grønnsteinsbelter) i Kautokeino-Karasjok- og Repparfjord-områdene i Finnmark. Etter en gradvis utbygging av geologi på universitetet i siste halvdel av 70-tallet, utviklet forskningen i endogen geologi til å omfatte regional berggrunnsgeologi (Arild Andresen ansatt 1976-1987), petrologi og geokjemi (Erling Krogh Ravna, ansatt 1979-2012) og strukturgeologi (Steffen Bergh ansatt 1983- 2022).

Arild Andresen fokuserte på strukturgeologi med særlig interesse for fjellkjededannelse fra ulike tidsperioder i jordas historie og med vekt på de Skandinaviske kaledonidene i Nord- og Midt-Norge. Som UiT-geolog jobbet han med å rekonstruere dannelsen av Norske-Grønlandshavet basert på feltarbeid og regionale data fra Svalbard, etterfulgt av omfattende studier i flere år på Grønland. Erling Ravna studerte metamorf petrologi og geokjemi, spesielt eklogitter og deres dannelse i de kaledonske bergartene i Tromsø-området. Disse bergartene er unike og bidrar til forståelsen av prosessene for hvordan kontinentale plater kolliderer og gir opphav til fjellkjeder. Steffen Bergh er regional felt- og berggrunnsgeolog, strukturgeolog og tektoniker, med et bredt fagfelt som spenner fra problemstillinger knyttet til Norges fastland, kontinentalsokkelen- og Svalbards geologiske utvikling fra urtid til nåtid. Struktur-kontrollerte mineralressurser i berggrunnen, malmgeologi, tektonisk landskapsutvikling, og fjellskred og fjellskredproblematikk i Norge, er andre av Berghs forskningsfelt.

Fra venstre: Arild Andresen (Foto Steffen Bergh); Erling K. Ravna (Foto: ukjent) og Steffen Bergh (Foto: Kai Mortensen).

Fra venstre Nils-Martin Hanken, Geoffrey D. Corner (Foto: ukjent), Morten Hald, Karin Andreassen (Foto: UiT).

Forskningen innen eksogen geologi startet med Tore Vorrens ny-orientering i retning av marin geologi. Han hadde bakgrunn fra kvartærgeologi med feltarbeid på land og en doktorgrad om Hardangerviddas glasiasjonshistorie. Allerede i 1974 ble det utført studier av sedimentkjerner fra kontinentalsokkelen utenfor Nord-Norge i samarbeid med Oljedirektoratet. Tore Vorren fikk internasjonal anerkjennelse for sine arbeider med glasiasjonshistorien i Barentshavet og utviklingen av kontinentalsokkelen utenfor Nord-Norge. I 1977 ble fagprofilen til geologiavdelingen styrket til å omfatte kvartærgeologi og geomorfologi/sedimentologi på land i Nord-Norge (Geoffrey D. Corner ansatt 1977-2017) og fra sedimentære bergarter (Nils-Martin Hanken ansatt 1979-2012). Corner har gjort studier både av istidshistorien og strandforskyvning i Nord-Norge og utviklingen av elvesystemer i fjorder og dalfyllinger i Troms og Finnmark. Hanken studerte sedimentære bergarter bl.a. både i Nord-Norge, på Svalbard og på Rhodos, for å rekonstruere tidligere tiders avsetningsmiljø, spor etter liv og potensial for olje og gass. Tidlig på 1980-tallet fikk UiT bevilget to såkalte teknisk-orienterte stillinger (TOS) (se nærmere omtale side 29), herunder en stilling i maringeologi/mikropaleontologi (Morten Hald ansatt fra 1983-2023) og maringeologi/geofysikk (Karin Andreassen fra 1986-2024).

Hald studerte klima og oseanografi i Kvartær basert på sedimentkjerner fra kontinentalsokkelen, Barentshavet og fjordene i Nord-Norge og på Svalbard. Andreassen var geofysiker og forskningen har fokusert på utviklingen av Barentshavet gjennom Kenozoicum og naturlige gasshydrater i arktiske områder. Hun overtok som leder av SFF-senteret CAGE* ved instituttet i 2018 da Jürgen Mienert gikk av med pensjon (mer om CAGE side 22). Med de nevnte stillinger på plass, var det i første halvdel av 1980-tallet lagt et grunnlag for tre forskningsgrupper, hhv 1) Berggrunnsgeologi (Torske, Andresen, Ravna og Bergh), 2) Kvartærgeologi og sedimentologi (Corner, Hanken) og 3) Maringeologi og geofysikk (Vorren, Hald og Andreassen).

Den videre utbyggingen av disse forskningsgruppene på 1980- og 1990-tallet i form av flere faste vitenskapelig stillinger, gikk sakte. Primært har ny kompetanse og økt kapasitet vært knyttet til ekstern finansiering, særlig fra Forskningsrådet og oljeindustrien. Forskningsrådet finansierte flere prosjekter innen bl.a. innlandsisens tilbaketrekning og klimautviklingen ved slutten av siste istid. Dette var i stor grad basert på maringeologisk/geofysisk datainnsamling og sedimentkjerner. I tillegg var det også basert på feltarbeid på land. Sentralt for sistnevnte var studier av innsjøsedimenter på Andøya som inneholder en lagrekke fra som går helt tilbake til siste istid.

Men også oljeselskapene bidro til finansieringen av forskningen i maringeologi. Oljeindustrien hadde gjort flere viktig funn i sørvestlige Barentshavet i perioden 1981-84. Det utgjør i dag Snøhvitfeltet som LNG-anlegget på Melkøya ved Hammerfest er basert på. Deretter fulgte en lang «tørkeperiode»

* SFF = Senter for fremragende forskning (virkemiddel i Forskningsrådet).

med lav funnrate i Barentshavet. Men det var geologiske data som antydte at det opprinnelig hadde vært olje i de sedimentære lagene under havbunnen, men at den var forsvunnet. Oljeindustrien finansierte derfor flere prosjekter i maringeologi/geofysikk som studerte dette spørsmålet. Forskningen kunne etter hvert påvise at mer en kilometer med sedimenter var blitt erodert vekk, først av elver og senere av store iskapper i Barentshavet.

1990 ble Astrid Lyså ansatt i en nyopprettet stilling i kvartærgeologi. Stillingen var i stor grad begrunnet med behovet for økt fokus på miljø og bærekraft. Hun sluttet i 1993 for å starte i NGU og ble samme år erstattet av Eiliv Larsen. Han kom fra NGU, og bestemte seg for å returnere tilbake dit i 1995. Lyså arbeidet med kvartærgeologiske problemstillinger bl.a. de glasieringen av siste istid på land og i fjordene i Nord-Norge. Eiliv Larsen arbeidet bl.a. med utbredelsen av de store iskappene i Nord Vest Europa, bl.a. med feltarbeid i NV Russland. Instituttet fikk også bevilget en ny stilling i marin geologi/geofysikk. Yngve Kristoffersen, professor ved Universitetet i Bergen, fikk stillingen. Men han ville ikke forlate stillingen i Bergen, så han endte opp med å være tilsatt i 50 % professorstilling begge steder. Han sluttet ved IG i 1996.

Fra venstre: Astrid Lyså, Yngve Kristoffersen, Eiliv Larsen (Foto: ukjent).

I 1993 fikk geologi tildelt en ny stilling til berggrunnsgeologi-gruppen. Kåre Kullerud (ansatt 1993-2015) ble ansatt i den. Hans spesialfelt var geokjemi og geokronologi (aldersdatering). Mye vekt ble tillagt studier av klor-rike mineraler i Nord-Norges berggrunn, geokjemiske og mineralogiske prosesser, og reaksjoner mellom fluider og bergarter, og implikasjoner av disse for mineral- og malmdannelser i kontinentale fjellkjeder. I 1996 gikk Tore Torske av som professor og over i såkalt seniorstipend fra Forskningsrådet. Tanken bak Forskningsrådets seniorstipend var å bidra til fornyelse av fast vitenskapelig stab ved universitetene i Norge. Dette ga muligheter til ytterligere nyrekruttering til berggrunnsgeologi-gruppen og Kjell Petter Skjerlie ble ansatt i 1997. Skjerlie var magmatisk petrolog med interesse for urtidens kontinentalskorpe, blant annet opptreden og dannelse av basaltiske og granittiske smeltebergarter. Hans korte virketid ved UiT ble brukt til å blant annet å tolke geokjemiske reaksjoner knyttet til dannelsen av slike bergarter både i Sør- og Nord-Norge, blant annet mafiske gangbergarter på Ringvassøya. Skjerlie omkom tragisk som følge av et steinsprang under Otertind i Troms, høsten 2003 bare 42 år gammel. Han var på en tur sammen med flere kollegaer ved instituttet. Hans bortgang var et stort sjokk og tap for instituttet.

Fra venstre: Kåre Kullerud (Foto: UiT), Kjell Petter Skjerlie (Foto: Kåre Kullerud).

Geofagevalueringen 1998

På midten av 1990-tallet satte Forskningsrådet i gang med en internasjonal evaluering av universitets-forskningen i Norge. Mandatet for evalueringen var å vurdere vitenskapelig aktivitet og kvalitet, internasjonalt og nasjonalt samarbeid, mobilitet av vitenskapelig personell samt forskningens relevans for samfunnets behov. Selve evalueringen av Geofag foregikk i 1997 og evalueringsrapporten ble publisert i 1998 (14). Fredag 7. november 1997 møtte IG den internasjonale evalueringskomiteen. IG var representert ved Geoff Corner som instituttleder, i tillegg møtte Steffen Bergh, Morten Hald, Tore Vorren og Kjell Petter Skjerlie. Møtet fant sted i kjeller-etasje på Radisson Park Hotel ved Fornebu i Oslo. Evalueringskomiteen hadde møter med alle geologi-institusjoner ved de norske universitetene (UiB, UiO, UiT og NTNU) i løpet av lange dager hele uken og vi var siste institutt ut en fredags ettermiddag kl. 14.30. Det var en temmelig sliten og trøtt evalueringskomite vi møtte. Man kunne nesten få inntrykk av at noen av dem «sov» seg gjennom våre presentasjoner. Grunnlaget for evalueringen var data fra 1995. På dette tidspunktet hadde Institutt for geologi til sammen 11 faste stillinger fordelt på tre forskningsgrupper: 4 innen maringeologi, 3 innen kvartærgeologi og sedimentologi og 4 innen berggrunnsgeologi. I tillegg var det 8 PhD-studenter og en post.doc. Totalbudsjettet var på 17,5 millioner kroner. Evalueringskomiteen var ganske kritisk til ledelse ved norske geologi-institutter generelt. De skrev bl.a.: *«It is evident that several of the institutions suffer from lack of strong leadership»*. De pekte på at en mulig grunn til dette kunne være at instituttledere ble valgt gjennom en demokratisk prosess og ikke på bakgrunn av hvem som hadde best vitenskapelig kompetanse. Komiteen gir IG ganske god omtale, for eksempel: *«They present themselves as a well-run teaching and research unit, covering a relatively broad and well-managed range of expertise, including bedrock geology»* og videre: *“The publication output is good and consists of a high number of papers in top international journals, as expected from a relative youthful department.”* Komiteen gir full støtte til videre utvikling av forskningen i SPINOF-prosjektet (Sedimentary Processes and Paleoenvironment in Northern Fjords). SPINOF var et såkalt «Strategisk universitetsprogram» i Forskningsrådet (SUP) for å styrke samarbeidet mellom kollegaer ved samme institutt og var det første virkelig store eksternfinansierte prosjektet ved IG fra Forskningsrådet. Til søkernes (Vorren, Corner og Hald) store overraskelse ble hele den omsøkte summen innvilget og var tilstrekkelig til å finansiere 3-4 stipendiatstillinger og driftsmidler til årlige tokt og laboratorieanalyser.

Fagevalueringen ble fulgt opp av Norges forskningsråd i et plandokument *«Geofagplanen – Plan for norsk geofaglig forskning og undervisning i U&H sektoren 1999»* (15). De fleste geo-instituttene var representert i komiteen som utarbeidet planen. Den var ledet av prof. Anders Elverhøi (UiO) og fra UiT deltok prof. Steffen Bergh. Planen anbefalte bl.a. bedre kobling mellom geologi og geofysikk, fusjon av små institutter, større fokus og mer samfunnsrelevante tema, redusere mineralogi/petrologi/uorganisk geokjemi, opprette forskningssentre samt styrke internasjonalisering. Mer konkret anbefalte komiteen at dersom forskningsbevilgningene ble økt med 5 % skulle det etableres sentre for fremragende forskning ved UiO og UiB. For UiT, ble det anbefalt et strategisk universitetsprogram i samarbeid med UiB med tema *«Marine sedimentary processes and high resolution seismic imaging»*. I tillegg anbefalte komiteen at UiT skulle konsentrere innsatsen innen eksperimentell petrologi.

I 1998 ble Jürgen Mienert ansatt i den ledige maringeologi/geofysikk-stillingen etter Yngve Kristoffersen. Han hadde stor suksess med å hente inn ekstern finansiering, særlig fra Forskningsrådet og EU. Mienert var professor i anvendt geofysikk og arktisk marin geologi.

Jürgen Mienert. (Foto: Maja Sojtaric).

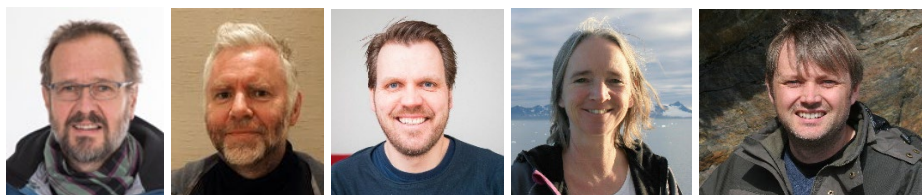
Forskningsaktiviteten hans fokuserte på å få en bedre forståelse av responsen til den europeiske kontinentalmargin fra endringer i klima. Ved dette kunne han, sammen med de øvrige maringeologene ved IG bidra til å følge opp geofagplanen til Forskningsrådet. IG var involvert i flere større forskningsprosjekter og i tråd med dette, bl.a. det strategiske universitetsprosjektet SPONCOM (*Sedimentary Processes and Palaeoenvironment on Northern Continental Margins*) og det nasjonale prosjektet NORPAST (*Past Climate of the Norwegian Region*), begge finansiert av Forskningsrådet. I tillegg kom det flere EU-prosjekt "Ocean Margin Research Consortium (OMARC), Continental Slope Stability (COSTA), European North Atlantic Margins (ENAM) and European Seafloor Observatories (ESONET). I perioden fra fagevalueringen i 1998 og frem til neste fagevaluering i 2011 var det nær en dobling av antall årsverk ved instituttet, fra 27,5 i til omkring 50 (se figur side 1), mye takket være økt ekstern finansiering.

Fagevalueringen i 2011

Drøye ti år etter Geofagevalueringen i 1998 tok Forskningsrådet initiativ til en ny evaluering (16). En internasjonal komite ble oppnevnt og fikk følgende mandat: «Komiteen skal vurdere vitenskapelig virksomhet med hensyn på kvalitet, relevans og internasjonalt og nasjonalt samarbeid. Komiteen blir også bedt om å vurdere organisering og måloppnåelse av forskningen». Mandatet var ikke ulikt det som ble gitt i 1998, kanskje med unntak av punktet om organisering og måloppnåelse. Det reflekterte trolig utviklingen mot en større grad av strategisk målstyring av den faglige aktiviteten ved universitetene. Instituttet fikk generelt sett en positiv vurdering av ekspertkomiteen bl.a. for god organisering, årsplaner og styring, samt bra infrastruktur, en PhD-forskerskole og nasjonalt samarbeid. Ved IG ble de tre forskningsgruppene vurdert hver for seg: polar maringeologi/geofysikk, kvartærgeologi/sedimentologi og berggrunnsgeologi (Crustal dynamics) og gitt karakter på en skala fra 1-5, der 5 er best. Polar maringeologi og geofysikk fikk karakteren 4 og ble anbefalt videre til å bli et «flaggskip» ved UiT. Crustal dynamics gruppen fikk positiv omtale for sitt potensial som en av få gjenværende «hard rock» grupper i Norge. Det ble anbefalt å øke finansieringen, men fikk karakteren 3/2 grunnet svak sitering. Kvartærgeologi og sedimentologi ble ikke gitt karakter, fordi komiteen mente at gruppen, med kun to fast vitenskapelig ansatte, manglet kritisk masse. De anbefalte å instituttet å revurdere strategien på dette området.

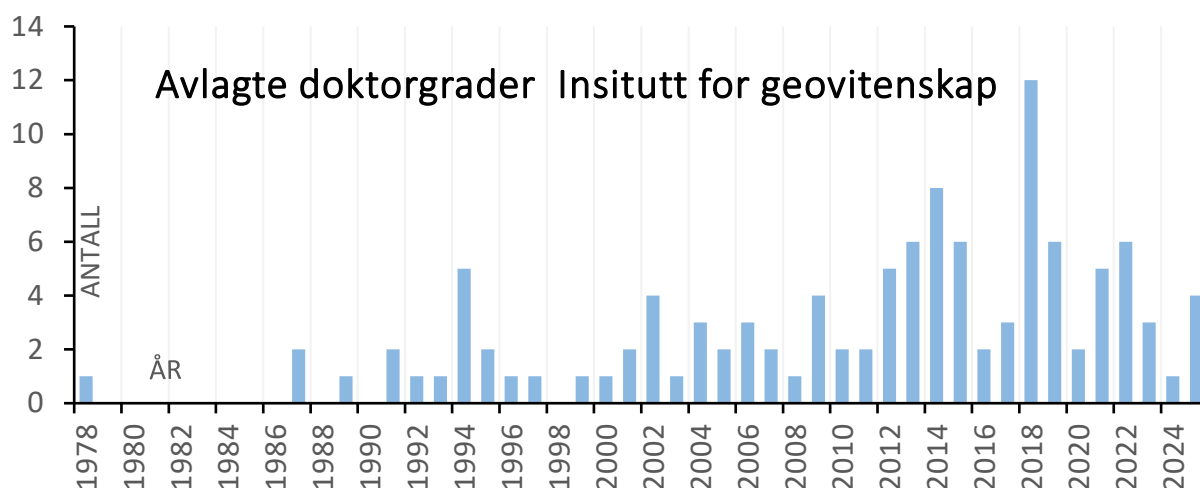
To år etter denne evalueringen, det vil si i 2013 vant IG frem i konkurransen om et Senter for fremragende forskning (SFF). SFF er kanskje det mest prestisjefylte virkemiddelet som Forskningsrådet har for å støtte ledende norske fagmiljøer. Jürgen Mienert var initiativtakeren og driveren for dette senteret som fikk tittelen Center for Arctic Gas Hydrate Environment and Climate (CAGE). Samme år fikk instituttet også tilslag på søknaden om et arktisk petroleumssenter (ARCEX), der IG var verst institutt for et nasjonalt landslag av universiteter, forskningsinstitutter og oljeselskap. ARCEX var et resultat både av politisk og faglig arbeid. Rektor Jarle Aarbakke ved UiT og dekan ved fakultet for naturvitenskap og teknologi (forfatteren), ledet an i det fagpolitiske arbeidet som resulterte i at daværende olje- og energiminister Ola Borten Moe bestemte at senteret skulle ha

hovedsete i Nord-Norge. Forskningsrådet utlyste konkurransen og Karin Andreassen ledet søknaden som vant frem. Denne utviklingen med to nye sentere, førte til en ytterligere økning av antall årsverk som i 2016 nådde sitt høyeste tall med nesten 90. Og man kan si at IG og UiT samvittighetsfullt fulgte opp 2011 -fagevalueringen om at polar maringeologi/geofysikk skulle bli et flaggskip ved universitetet. Nyrekrutteringer av bl.a., Tine Rasmussen (2004) (maringeologi/paleoceanografi), Stephan Bünz (2004), (marin geofysikk) og senere Jan Sverre Laberg (2012) var et ledd i dette. Når det gjelder de to andre forskningsgruppene, så var det også en oppfølging her som bl.a. har ført til en omorganisering av forskningsgruppene, samt en del nyansettelser ved instituttet. Herunder nevnes og Holger Stunitz (2008) (berggrunnsgeologi) og Stein Bondevik (1999) (kvartærgeologi og geofarar).

Fra venstre: Holger Stunitz, Jan Sverre Laberg, Stefan Bünz, Tine Rasmussen (Foto: UiT), Stein Bondevik (Foto: ukjent).

Rekrutteringsstillinger (PhD og post-doc) og forsker-stillinger har alltid vært en viktig ressurs for forskningen ved instituttet. Antall avlagte doktorgrader fra 1978-2025 viser en øking de siste 20 år (se figur side 23). En viktig årsak til dette er at mange av de vitenskapelig ansatte har vært flinke til å tiltrekke seg ekstern finansiering, først og fremst fra Norges forskningsråd og industrien, spesielt olje- og gass-sektoren.

Instituttet og polarforskningen

Universitetet i Tromsø profilerte seg som «verdens nordligste universitet». Både med sin lokalisering og med sitt mandat har polarforskning vært en viktig del av aktiviteten ved UiT. Det er særlig forskning i Arktis dette har dreid seg om. En ytterligere markering av universitetet sin arktiske profil kom i 2013. Da endret Regjeringen universitetets navn fra Universitetet i Tromsø til UiT-Norges

arktiske universitet. Det har også vært noe forskning i Antarktis ved IG, men i mindre grad, og den blir ikke omtalt her.

De første årene etter at Institutt for biologi og geologi ble etablert, var det forholdsvis liten geologisk forskningsaktivitet i Arktiske områder. I 1980 innledet instituttet v/ Nils-Martin Hanken studier av sedimentær berggrunn på Svalbard. Funn av olje og gass i Barentshavet tidlig på 1980-tallet, førte til økt interesse for Svalbards geologi. Sistnevnte kan på mange måter betraktes som en del av den nordlige Barentshav-regionen, men da over havnivå. Hanken hadde årlige felt-sesonger på Svalbard i på 1980- og 1990-tallet. I 1987 og 1988 ble han involvert i en boring på Haketangen (også omtalt som Tromsøbreen-II), sørøst på Spitsbergen. Formålet var å finne ut om det kunne være drivverdige forekomster av olje og gass. Boringen var initiert av norske og svenske interessenter og støttet av diverse oljeselskap. Det ble gjort funn av gass i permiske lag, men dette var ikke av kommersiell betydning. Det var delte meninger på instituttet om deltakelse i oljeboring på Svalbard. Men faglig sett førte både boringen og andre studier av den sedimentære lagrekken på Svalbard til interessante resultater, bl.a. om Svalbards utvikling, sedimentasjonsmiljø, dyre- og planteliv og også om utviklingen av den nordatlantiske provins gjennom jordhistorien.

Arild Andresen og Steffen Bergh startet i 1986 studier på Svalbard innen strukturgeologi og tektonikk. Store Norske og Norsk Hydro lette etter olje på Svalbard og manglet struktur-geologisk kunnskap. Studiene konsentrerte seg om tektoniske hendelser i Devon-Karbon tida (ekstensjon) og heving av Svalbard-regionen i Kenozoikum og har vært i samarbeid med flere oljeselskap og universiteter. Dette var i stor grad pioner-arbeider som ofte siteres. I tillegg har struktur-geologisk kunnskap fra UiT vært viktig i studier om lagring av CO₂ i undergrunnen ved Longyearbyen. Dette var samarbeid bl.a. med Universitetssenteret på Svalbard (UNIS).

Innen maringeologi og geofysikk har det vært forskning i Barentshavet, fjordene på Svalbard, Polhavet, kontinentalmarginen ved Svalbard og Grønland. I de første årene var det Tore Vorren, Karin Andreassen og forfatteren som ledet denne forskningen ved instituttet. For den marine forskningen har tilgangen på forskningsfartøy vært helt avgjørende. Maringeologisk polarforskning startet tidlig på 80-tallet med tokt til det sørlige Barentshavet. På denne tiden var UiT sitt største forskningsfartøy *F/F Johan Ruud*. Det var en 60 fots tråler, med ganske lavt arbeidsdekk i skipets akterende. Det var derfor egentlig beregnet for aktivitet innaskjærs. Men i mangel av annet fartøy, ble Johan Ruud også flittig benyttet til maringeologisk/geofysiske tokt i åpent hav på 1980-tallet, både på kontinentalsokkelen utenfor Nord-Norge og Svalbard, og i Barentshavet. Fra 1992 fikk UiT et nytt, is-forsterket og mye større forskningsfartøy *F/F Jan Mayen*, senere omdøpt til *F/F Helmer Hanssen*. Bruken av Johan Ruud ble da trappet ned og begrenset til fjord- og kysttokt. Siden 2018 har universitetet i samarbeid med Norsk Polarinstitutt og Havforskningsinstituttet, hatt tilgang den flotte isbryteren «F/F Kronprins Haakon».

Maringeologisk/geofysisk polarforskning har omfattet flere tema: petroleumsforskning; historisk utvikling og sedimentasjonsprosesser knyttet til istider; og paleoklima og oseanografi.

Maringeologisk petroleumsforskning tok særlig for seg hvordan istidene påvirket modning og dannelse av hydrokarboner i de sedimentære lagene i sørlige Barentshavet. Flere av forskningsartiklene benytter seismiske data for å belyse dannelse og lagring av hydrokarboner og effekter av gjentatte nedisinger med tilhørende erosjon og avsetning Disse arbeidene ble utført i en tid da det ble boret flere tørre brønner i Barentshavet. Forskningen kunne vise at noe av forklaringen på tørre brønner, var at oljen og gassen hadde lekket ut som et resultat av isbre-erosjon.

Oljeselskapene både var og er meget interessert i denne forskningen, og har derfor gjennom mange år støttet UiT med flere stipendiatstillinger, utstyr og drift til forskningsprosjekter.

Mange studier har tatt for seg siste istid og avslutningen av den med hensyn til prosesser, alder, utbredelse og årsak. Forskningen har bidratt med ny kunnskap om utbredelse og variasjoner av de store is-kappene over Fennoskandia og i Barentshavet. I lys av dagens klimadebatt er denne forskningen svært relevant. For å forstå de store iskappene som finnes på jorda i dag, dvs. over Grønland og i Antarktis, gir studier av tidligere iskapper økt forståelse av hvordan dagens store iskapper kan reagere på den globale oppvarmingen og effekter dette kan ha både nå og i fremtiden.

Studier av og kunnskap om dagens marin-geologiske forhold i arktiske farvann er også vært viktig for å kunne rekonstruere fortidens havmiljø, oseanografi, klima og isutbredelse. Basert på studier av sedimentprøver fra overflaten samlet inn på tokt på 1980- 1990-tallet, ble det produsert kart over havbunnen på sokkelen utenfor Nord-Norge, Barentshavet og fjordene på Svalbard. Disse viser bl.a. hvilke sedimenttyper som finnes, og innhold av store og små organismer. Studier av mikrofossiler, særlig foraminiferer, har gitt viktig informasjon om havmiljøet bakover i tid, for eks. temperatur, saltholdighet og havstrømmer. Studier av dagens maringeologiske miljø og sedimentasjonsprosesser følger en viktig læresetning i geolog som lyder: «The present is the key to the past»

Forskningen ble ytterligere styrket ved etableringen av Senter for fremragende forskning, CAGE, som er omtalt ovenfor. Senteret studerte særlig hvordan metan, lagret i sedimentene under havbunnen, kan påvirke klimautviklingen og istidshistorien. Og så sent som i 2023 vant instituttet, med Jemma Wadham og Monica Winsborrow i spissen, konkurransen om et nytt SFF senter, iC3, Senter for Is, kryosfære, karbon og klima. Dette senteret står sentralt i instituttets polarforskning i dag.

Jemma Wadham (t.v) (Foto: Tomas Rolland, UiT) og Monica Winsborrow (t.h.) (Foto: UiT), hhv. Leder og nestleder for Senter for is, kryosfære, karbon og klima (iC3) ved IG.

F/F Johan Ruud, UiT sitt største forskningsfartøy på 1980-tallet. (Foto: Morten Hald)

F/F Helmer Hanssen (Foto: Matthias Forwick, UiT).

Isbryteren F/F Kronprins Haakon, tatt i bruk i 2018. Her med geologer på Nordpolen i 2025 (Foto: Adele Westgård, UiT).

Tore Vorrens første tokt til Svalbard (17)

Prof. Tore O. Vorren (1944-2013) initierte maringeologisk forskning og utdanning ved UiT. Han var også grunnleggende opptatt av polarforskning og forskningshistorie. I tillegg til en rekke vitenskapelige artikler, skrev han boka «To menn i isen» om ishavsskipperne Elling Carlsen og Sivert Tobiesen fra Tromsø som viste vei i utforskningen av Arktis. Han var også sterkt engasjert i flyttingen av Norsk Polarinstitutt fra Oslo til Tromsø. Dette til tross, det var først i 1988 at Tore Vorren gjennomførte et tokt til Svalbard, og da med forskningsfartøyet Johan Ruud. Tore var en høyt respektert person og fagmann og for noen av studentene gikk denne respekten nærmest over i frykt. På toktet til Svalbard ble ekspedisjonen utsatt for dårlig vær og Tore, som led av sjøverk, måtte tilbringe en stor del av overfarten fra Tromsø til Longyearbyen i køya på toktleder-lugaren. Endelig fremme i Longyearbyen ble ekspedisjonen møtt av en gruppe studenter som allerede var i Longyearbyen, klare til å mønstre på Johan Ruud tilbake til Tromsø. Da de får øye på Tore i det han går over landgangen fra Johan Ruud, skal følgende kommentar har falt: *«Jeg har mange ganger vært redd for Tore, men når jeg ser ham nå, så er jeg ikke redd lenger»*

Prof. Tore O. Vorren (1944-2013) var en drivkraft for å fremme polarforskning ved UiT og instituttet. (Foto: Morten Hald).

Flyttingen av Norsk Polarinstitutt

Polarforskningen ved instituttet og universitetet ellers, fra tidlig på 1980-tallet, var svært viktig for at Tromsø etter hvert tok rollen som nasjonal hovedstad for forskning i nordområdene. Av særlig stor betydning for denne utviklingen var Stortingets vedtak i 1993 om å flytte Norsk Polarinstitutt fra Bærum til Tromsø.

En viktig drivkraft for flyttingen av Norsk Polarinstitutt til Tromsø, var instituttets sentrale professor Tore Vorren. Han hadde allerede i 1988 skrevet en kronikk der han tok til orde for flytting av Polarinstituttet til Tromsø. På denne tiden var Tore, i tillegg til å være en faglig aktiv professor i maringeologi, leder av «Roald Amundsen senter for arktisk forskning». Dette var et senter ved UiT som hadde til formål å koordinere, synliggjøre og støtte polarforskning ved universitetet. I denne rollen engasjerte Tore seg i flyttedebatten. Han hadde et stort nasjonalt nettverk av forskere innen realfag

og særlig geologi, og fikk støtte hos mange. Han hadde også sterk støtte hos daværende UiT-rector Ole Danbolt Mjøs. Sistnevnte avsluttet alle sine taler på denne tiden, uansett hva de måtte dreie seg om, med følgende: «....og for øvrig mener jeg at Norsk Polarinstitutt må flyttes til Tromsø». Tore bidro også til at politikerne i Nord-Norge ble engasjert. Og det såkalte landsdelsutvalget, bestående av politikere fra de fire nordligste fylkene, engasjerte seg. Det bygde seg etter hvert opp et sterkt og forholdsvis enstemmig nordnorsk engasjement i denne saken som ble stadig vanskeligere å komme utenom. Men internt på Polarinstituttet og også ved Universitetet i Oslo var det motstand. Polarinstituttet var underlagt Miljøverndepartementet og statsråd der på tidlig 1990-tallet var arbeiderparti-veteranen Thorbjørn Berntsen. Han var innvalgt til Stortinget fra Oslo og i utgangspunktet motstander av flytting. Tore utviklet etter hvert god kontakt med Miljøverndepartementet. En tidligere biologistudent ved instituttet (IBG) var på den tiden ansatt i Miljøverndepartementet og ble en viktig kontakt og informant om hvor saken stod i Regjeringen. For eksempel hadde det stor betydning for flyttesaken få å vite om eller når saken skulle komme opp til diskusjon i Regjeringens ukentlige konferanser. Saken skapte splid mellom fagmiljøene i Tromsø og ved Polarinstituttet. Men etter at saken var avgjort, og flyttingen ble realisert, gikk det seg etter hvert til mellom fagfolkene. Polarinstituttet flyttet i 1998 inn i nye flotte lokaler på Strandvegen i Tromsø. Det utviklet seg etter hvert til det som i dag er Fram-senteret med en rekke polarfaglige institusjoner og organisasjoner. Også Arktisk råd har sine kontorer der. Fram-senteret, sammen med UiT, representerer i dag det fremste polarforskningsmiljøet i Norge. UiT og Norsk polarinstitutt har utviklet et omfattende samarbeid både innen forskning, utdanning og logistikk/utstyr i løpet av de årene som har gått siden flyttingen.

Studietilbud og studenter

Geologistudiets spede begynnelse

Som tidligere omtalt, ble det under planleggingen av universitetet bestemt at geologifaget skulle etableres med utdanning knyttet til fjellgrunns-geologi og kvartærgeologi både på lavere og høyere grad. Innføringskurset i geologi ved UiT ble undervist første gang i 1974. Det var to studenter som tok kurset (se figur side 32), som gikk over to semestre (vår og høst). I katalogen for Universitetet samme år står geologi oppført med studieportefølje bestående av fem emner:

- Innføringskurset i geologi (10 vekttall),
- Mineralogi og petrografi (7 vekttall)
- Sedimentologi (5 vekttall)
- Strukturgeologi (3 vekttall)
- Kvartærgeologi (5 vekttall)

Ett vekttall tilsvarer 3 studiepoeng i dagens system. I 1975 var det 12 studenter som tok eksamen i Innføringskurset i geologi (se figur side 32), og kurset ble senere omtalt som «stor-kurset» i geologi. Forfatteren gikk selv på dette kurset og minnes at det var god kontakt mellom studenter og ansatte. Eksamen ble avlagt i desember. På instituttets julefest senere samme måned gikk det et rykte om at en ikke-offisiell sensur kunne avsløres under dansen med en av de kvinnelige vitenskapelig ansatte. Slik fikk jeg vite min karakter!

Studiet i geologi var bygget opp etter datidens modell. dvs. en cand.mag. (lavere grad) på 3,5 år og cand.real. på 5,5 år. I 1985 ble cand.real. erstattet med cand.scient. 5 år og fra 2003 Master 5 år. Den

første hovedfagsstudenten som kom til instituttet, var Geoff Corner (senere ansatt ved IG). Han tok cand.real.-eksamen i 1977. Odd-Willy Lind-Hansen og Magnar Larsen tok tilsvarende eksamen i 1979. Felles for alle tre var at de hadde sine lavere gradsstudier fra andre universitet.

Studiet i geologi ble etter hvert utvidet med emner både til lavere grad (100-nivå og 200-nivå emner) og høyere grad (300-nivå og 400-nivå emner) i to hovedretninger, endogen og eksogen geologi. Tabellen nedenfor viser emneoversikten i 1981. På dette tidspunkt hadde geologi et fullverdig studietilbud både til lavere grad og høyere grad med 19 emner på til sammen 54 vekttall.

Studietilbud ved IG i 1981

Emne	Vekttall
G 101 Innføring i geologi	5
G 102 Generell geologi	5
G 211 Mineralogi	5
G 212 Petrologi	3
G 213 Strukturgeologi	2
G 221 Sedimentologi	5
G 222 Kvartærgeologi	5
G 310 Feltkurs i endogen geologi	2
G 311 Platetektonikk	2
G 312 Polarisasjonsmikroskopi	3
G 313 Regional berggrunnsgeologi	3
G 320 Feltkurs i eksogen geologi	2
G 321 Sedimentpetrografi	2
G 322 Marin geologi	3
G 323 Kvartære dyrefossiler	2
G 410 Hovedfagsekskursjon i endogen geologi	1
G 411 Hovedfagsseminar i endogen geologi	2
G 420 Hovedfagsekskursjon i eksogen geologi	1
G 421 Hovedfagsseminar i eksogen geologi	2

Teknisk orienterte studier

I stortingsmelding 89 fra 1980-81 ble det lagt opp til en satsning på teknisk orienterte studier (TOS) ved universitetene i Norge for å styrke teknologiutdanning og samarbeid med næringslivet. Opprinnelig var det planlagt at kun universitetene i Bergen og Oslo skulle være med i denne satsningen. Men UiT-ledelsen fikk gjennomslag for at UiT også skulle inkluderes. Fagområdene som ble prioritert var bioteknologi, datafag, fysikk og geologi. Sistnevnte fikk 6 såkalte TOS-studieplasser til petroleumsgéologi fra 1983. De som var tatt opp på TOS-studiet fikk fortrinnsrett til hovedfagstudiet (i TOS-sammenheng kalt diplomoppgave). Dette møtte reaksjoner hos de «vanlige» geologistudentene da det fra midten av 80-tallet var mange studenter og det ble flere semesters ventetid på å komme inn på hovedfag i geologi. TOS-studiet ble også møtt med kritikk fordi det var for lite teknologisk og liknet for mye på det vanlige cand.mag.- og cand.real.-studiet. I 1987 ble TOS-studiet avløst av Sivilingeniørutdanningen etter modell fra daværende Norges Tekniske Høgskole (nå NTNU). Det ble en utdanning på 9 semesters varighet (mot 10 på cand.scient.) og en avsluttende diplomoppgave på ett semester.

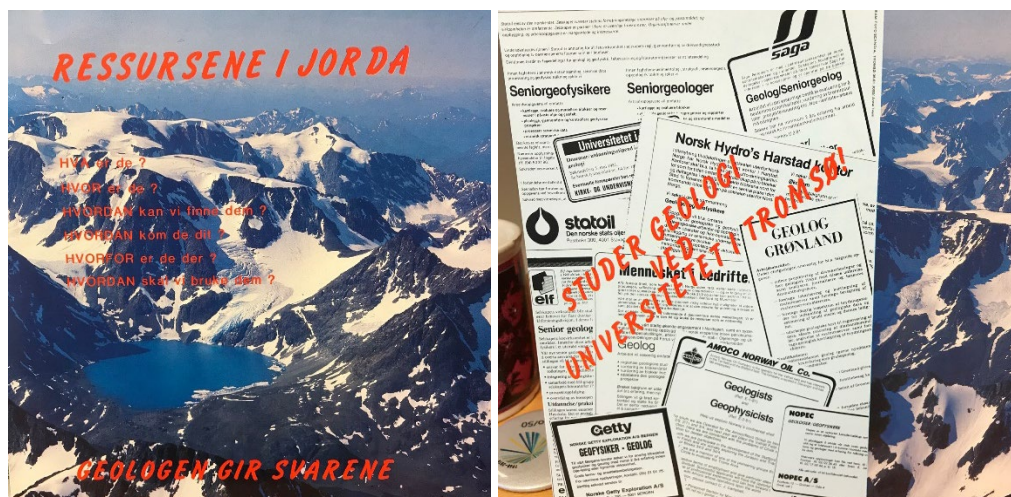
Den store «student-eksplosjonen»

Det var forholdsvis få studenter i de første årene etter regulær undervisning i geologi kom i gang på UiT i 1974. Men det var få ansatte også, og de hadde nok å gjøre med å etablere undervisning og forskning og alle formaliteter rundt det å drive et universitetsinstitutt. Det var først i 1981 at det ble laget en informasjonsbrosjyre om geologistudiet i håp om at dette skulle hjelpe på rekrutteringen. Men hjelpen kom utenfra i forbindelse med at man i 1980 startet med boring etter olje og gass i Barentshavet. Oljeplattformen «Ross Rigg» ankret opp i Tromsøysundet våren 1981. Byens befolkning ble invitert om bord for omvisning. Denne riggen gikk senere nordover for boring i det sørlige Barentshavet og bidro bl.a. til funnet av Snøhvit-feltet som i dag er grunnlaget for LNG-anlegget på Melkøya ved Hammerfest. Høsten 1981 skulle det være et orienteringsmøte for nye geologistudenter.

Ross Rigg i Tromsøysundet i 1981 (Foto: Morten Hald).

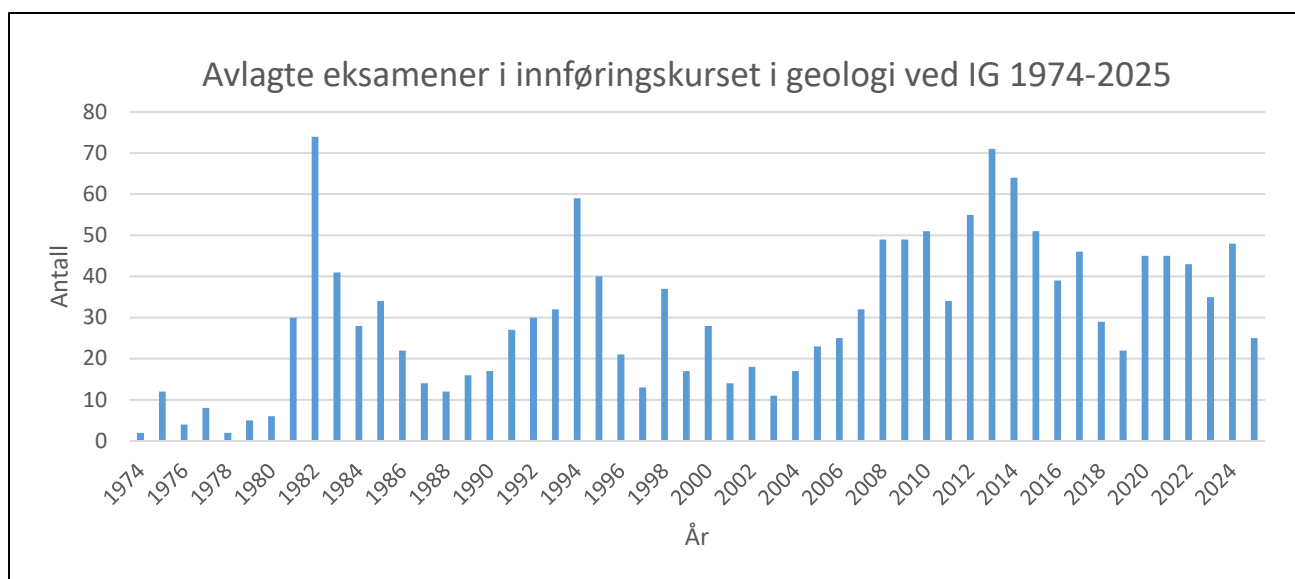
Registreringssystemene var lite utviklet, og det var ikke samme krav til forhåndspåmelding som i dag. Man visste derfor ikke hvor mange studenter som ville starte på geologi før første dagen for oppstart (18). Det viste seg imidlertid at auditoriet på Gjennomgangsbygget (nå Naturfagbygget), som har plass til nærmere 100 studenter, ble ganske så fullt. «Alle» ville studere geologi. 30 studenter tok eksamen i innføringskurset høsten 1981 og hele 74 studenter tok eksamen i 1982 og 41 i 1983 (se figur side 32). Rekrutteringsbrosjyren som var lagt ble lagt bort i stillhet. Det var ikke nødvendig med rekrutteringskampanjer for geologistudiet i Tromsø. Det ble mer enn nok å gjøre for alle ansatte for å få loset disse store studentkullene igjennom. De fleste kursene både på lavere grad, og etter hvert også på høyere grad, ble fylt opp. Det var ikke så rart kanskje, all den stund hele fagporteføljen kun bestod av kurs på til sammen 54 vekttall (tilsvarer i dagens system ca. 160 studiepoeng).

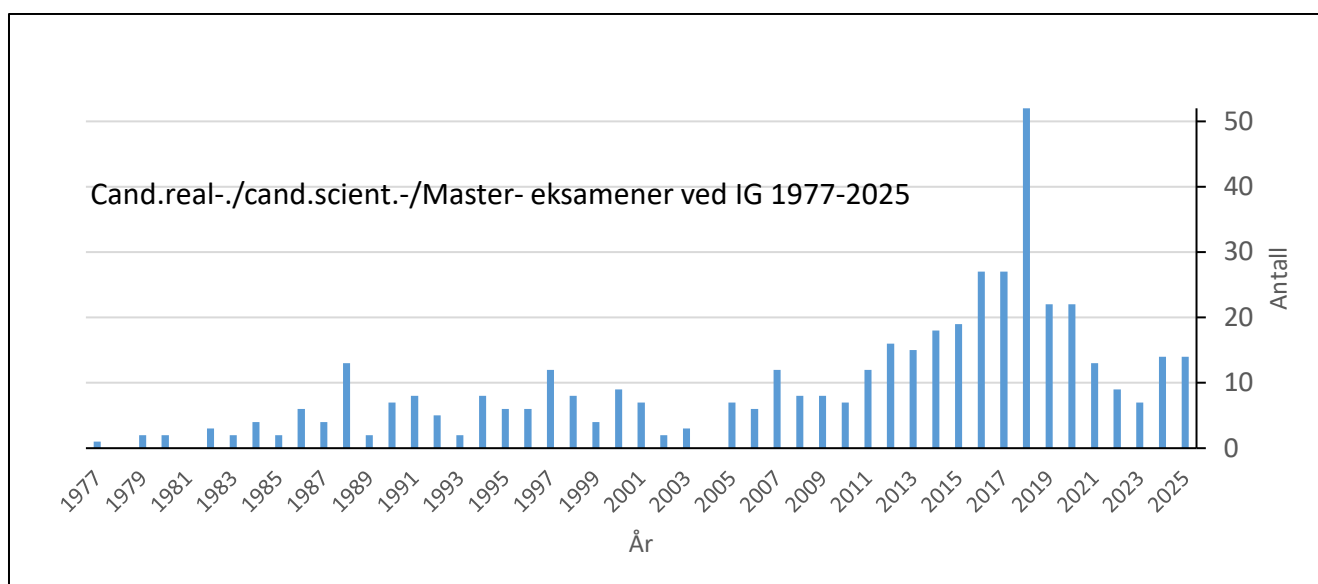
Brosjyre laget i 1981 for å promotere geologistudiet. (Foto: Morten Hald).

Variasjoner i studentrekrutteringen

Rekrutteringen av studenter til geologi ved UiT har variert over tid. Antall avlagte eksamener i innføringskurset er en indikator på denne rekrutteringen fordi mange av de som startet på geologi, vanligvis hadde en plan om å fortsette på faget, ikke bare ta det som et støttefag (se figur side 32). I fagets spede begynnelse i perioden 1974-1980 er det svært få studenter frem til «studenteksplosjonen» i 1981 som kulminerte med et «all time high» i 1982 og 74 studenter. Så avtok antallet avlagte eksamener fram til et minimum i 1988 da beskjedene 12 studenter avla eksamen. Deretter følger en øking mot et nytt maksimum i 1994 på 59 avlagte eksamener, etterfulgt av en ny nedgang mot et minimum i 2003 på 11. Deretter ser vi en økning og siden 2008 har antallet avlagte eksamener stort sett ligget på mellom 40 og 70. Variasjonen i avlagte eksamener på innføringskurset gjenspeiler seg også i avlagte mastergrader i geologi (se figur side 32). For eksempel ser vi en topp i mastergrads-eksamener i 1988 som høyst sannsynlig stammer fra «studenteksplosjonen» i 1981-1983. Da ble det avlagt hele 26 mastergradseksamener, en rekord som sto helt til 2012. Maksimumet i mastergrads-eksamener i 1997 kan relateres til 1994-maksimumet for innføringskurset. Og økningen i avlagte mastergradseksamener fra 2010 og fremover kan tilbakeføres til i økningen i avlagte eksamener i innføringskurset fra 2004 og fremover.

Avlagte eksamener i Innføringskurset i geologi fra 1974-2025

Avlagte cand.real/mastergradseksamener fra 1977-2025

Årsaken til variasjonene i antall studenter og avlagte eksamener er sammensatt. Som tidligere nevnt er «student eksplosjonen» på tidlig 1980-tallet sett i sammenheng med oppstarten av olje- og gassvirksomheten i nord. Det var stor interesse og omtale i media om oljeindustrien etter at regjeringen åpnet for oljeboring på norsk kontinentalsokkel nord for 62. breddegrad i 1979. Allerede i 1980 var første oljeboring i gang i Barentshavet, og man kan si at det var dette året at oljealderen for alvor kom til Nord-Norge. Statoil (i dag Equinor) opprettet kontor i Harstad allerede i 1976. Og Stortinget befestet Harstad som Nord-Norges oljehovedstad i 1980 med vedtaket om etablering av et avdelingskontor for Oljedirektoratet (i dag Sokkeldirektoratet) der. Fra 1980 var også oljeselskapene Hydro og Saga Petroleum etablert med kontor og geologer i Harstad. Det var stor mangel på geologer og geofysikere i Norge til oljeindustrien på denne tiden. Oljeselskapene pleiet kontakten med universitetet og besøkte instituttet jevnlig og intervjuet studenter med tanke på senere ansettelse.

Instituttet på sin side tok initiativ til et årlige kontaktmøter med oljemiljøet i Harstad. Oljeselskapenes behov for geologer og geofysikere ble en sterkt driver for rekrutteringen til geologifaget og arbeidsmarkedet for geologer endret seg radikalt. Mer enn 2/3 av alle geologikandidatene fra UiT på 1980- og 1990-tallet ble ansatt i oljeindustrien. Harstad-selskapene ble en viktig mottaker av geologene fra Universitetet i Tromsø.

Geologer utdannet ved UiT som arbeidet i oljeindustrien i Harstad i 1989. Fra venstre mot høyre: Stein Erik Kristensen, Magnar Larsen, Oddbjørn Kløvjan, Arild Seim, Magne Edvardsen, Odd Willy Lind, Viggo Larsen, Jan Robert Eide, Hans Aronsen, Roger Johansen, Tor Magne Borks, Marit Velvin, Ketil Kåsli, Yngve Vassmyr, Hild Haugsbø. (Foto Aase Wynn, bildet er kopiert fra boka Universitetet i Tromsø 25 år, Fulsås (1993). (4).

Utdanning og forskning til oljeindustrien var kontroversielt innad ved UiT og også innad ved instituttet. Geologifaget var på denne tiden en del av Institutt for biologi og geologi og flere av biologene var ikke spesielt begeistret for at instituttet skulle støtte opp om oljeindustrien. Den faglige begrunnelsen for dette var bl.a. fare for forurensning og interessemotsetninger til fiskerinæringen. I tillegg til dette, var det også konkurranse mellom geologer og biologer om tildeling av ressurser fra Universitetet. På den annen side, så var utdanning til kunnskapsbaserte arbeidsplasser i landsdelen helt i kjernen på UiT sitt mandat og ide, nemlig utdanne ungdom i nord som finner arbeid og blir værende i landsdelen.

Den store lete- og boreaktiviteten tidlig på 1980-tallet som førte til økt tilstrømning av studenter til geologi, ble etterfulgt av en langvarig «tørkeperiode» når det gjelder funn av nye olje- og gassfelt. Det vil si, etter at Snøhvitfeltet var funnet, skulle det gå 10 år før det neste store feltet i nord ble funnet, nærmere bestemt Norne-feltet påvist i 1992. Norne-feltet ligger 20 mil utenfor Helgeland i Norskehavet. Og det skulle gå nesten 20 år før det ble gjort et større funn i Barentshavet, dvs. Goliat-feltet som ble påvist i 2000 og ligger 85 km nordvest for Hammerfest. I tillegg sank oljeprisen og dermed ble også leteaktiviteten redusert. Dette er trolig en viktige årsaker til at studentrekrutteringen til geologi avtok utover 1980-tallet.

Økningen i av geologistudenter 1994 er vanskeligere å forklare kun med svingninger i olje- og gassaktiviteten i Norge. Oljeprisen var fortsatt lav, men funnet av det store Nornefeltet utenfor Nordland kan ha hatt en effekt. Men det kom også inn et nytt argument for geologi på denne tiden, nemlig

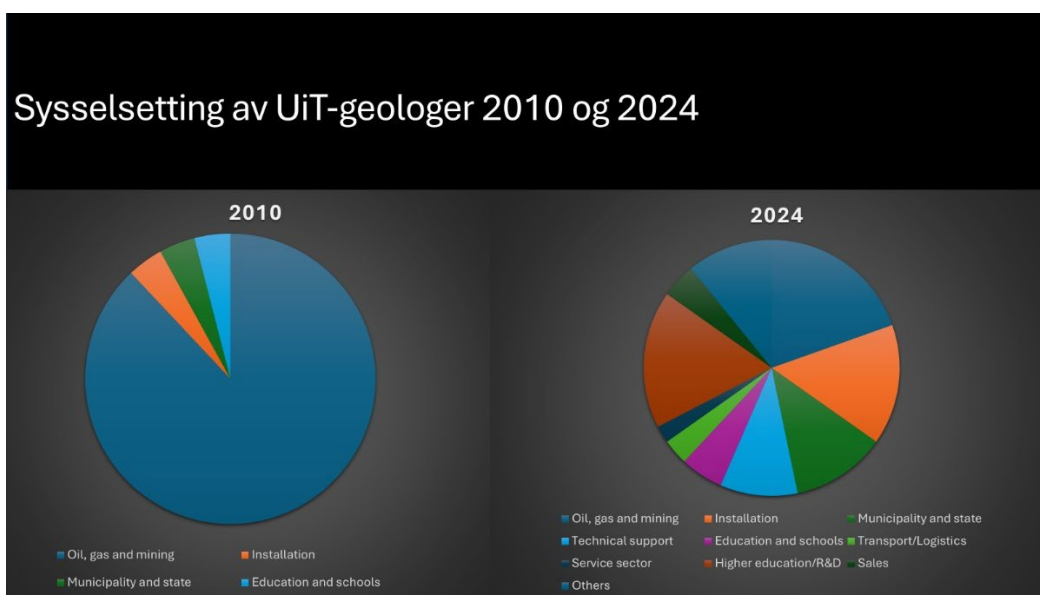
bærekraftig miljø. Gro Harlem Brundtland, tidligere statsminister i Norge, var leder av FN-kommisjonen for miljø og utvikling. De la frem sin rapport i 1987, «Vår felles fremtid», der begrepet *bærekraftig miljø* ble lansert. Rapporten fikk avgjørende betydning for offentlig politikk i miljøspørsmål i store deler av verden. I Norge ble rapporten fulgt opp bl.a. innen forskning og utdanning. Instituttet fikk tildelt en ny stilling til miljøgeologi/kvartærgeologi og etablerte et nytt emne: Miljøfag. Høsten 1993 Miljøfag II gitt første gang av Eiliv Larsen og Tore Torske. Dette kurset var en kortversjon av innføringskurset (3 vekttall) med vekt på den eksogene delen av kurset. Det er derfor grunn til å tro at det oppsvinget rundt 1994 i tilstrømming av studenter til geologi, skyldtes en kombinasjon av to litt motstridende faktorer: funn av det store olje- og gassfeltet Norne og stor oppmerksomhet omkring bærekraftig miljø.

Utviklingen av studietilbudet på 2000-tallet

Hopper vi frem til år 2000, så kan instituttet tilby hele 33 emner på til sammen 96 vekttall:

Emne	Vekttall
Geo-101 Innføring i geologi	5
Geo-102 Generell geologi	5
Geo-111 Mineralogi	5
Geo-112 Petrologi	3
Geo-113 Strukturgeologi	2
Geo-121 Sedimentologi	5
Geo-122 Kvartærgeologi	5
Geo-141 Innføring i anvendt geofysikk	3
Geo-210 Feltkurs i endogen geologi	2
Geo-211 Tektonikk	3
Geo-212 Polarisasjonsmikroskopi	3
Geo-213 Regional berggrunnsgeologi	3
Geo-215 Videregående metamorf petrologi	2
Geo-217 Geokjemisk termodynamikk	3
Geo-220 Feltkurs i eksogen geologi	2
Geo-221 Sedimentpetrografi	2
Geo-222 Marin geologi	3
Geo-223 Mikropaleontologi	3
Geo-231 Petroleumsgeologi	3
Geo-232 Tolking av borehullsdata	2
Geo 233 Reservoaranalyse	2
Geo-241 Tolking av refleksjonsseismikk	3
Geo-310 Hovedfagsekskursjon i endogen geologi	2
Geo-311 Magmatisk faseteori	2
Geo-316 Geokronologi/ustabile isotoper	3
Geo-320 Hovedfagsekskursjon i eksogen geologi	2
Geo-321 Ekskursjon i marin og kvartær stratigrafi	2
Geo-322 Polare marine sedimentasjonsmiljøer	2
Geo-341 Signalanalyse i marin seismikk	2
Geo-342 Praktisk seismisk prosessering	2
Miljø-140 Jordas overflateprosesser	3
Miljø-240 Miljøgeologi	2
GG-100 Naturgrunnlaget	5

Til tross for dette forholdsvis omfattende studietilbudet, så var rekrutteringen i starten av 2000-tallet lav og nådde et minimum 2003 med kun 11 avlagte eksamener på innføringskurset. I 2004 ble det ikke avlagt noen mastergradseksamener i geologi og vi må helt tilbake til 1990 for å finne tilsvarende. Disse nedgangstidene kan sees i sammenheng med lav olje- og gassaktivitet på norsk sokkel, inkludert Barentshavet. Goliat-feltet var riktig nok påvist i 2000, men det var lave oljepriser og derfor usikkert om det ville lønne seg å bygge ut dette feltet. Men etter et minimum i oljeprisen i 1998 (under 10 dollar fatet), så begynte oljeprisen å stige gjennom 2000-tallet og nådde et maksimum i 2008 på c. 140 dollar fatet. Parallelt med dette ble det gjort flere større olje- og gassfunn i Barentshavet. Optimismen var tilbake, Aker Solution (leverandør industri til oljebransjen) planla i 2011 å etablere et kontor i Tromsø med 200-300 ingeniører. Tanken var å rekruttere mange fra Universitetet. Nord-Norge gikk inn i en «ny oljealder». Økningen i studentrekrutteringen fra 2005 og fremover har trolig sammenheng med fornyet interesse og tro på Nord-Norge som en sterk olje- og gassprovins. Instituttet ble vertskap for et arktisk petroleumssenter, AREX, i 2013, finansiert av Forskningsrådet og flere oljeselskap. Utdanning av geologer og geofysikere til industrien ble også en viktig oppgave for dette senteret. Mastergrad i petroleumsgnologi, ble etablert som et nytt studietilbud ved instituttet. Omtrent. 80 % av geologene fra instituttet ble ansatt innen olje gass og gruvedrift i 2010.

Kandidatundersøkelsen ved UiT som viser sysselsetting av UiT geologer i 2010 og 2024. (Figur fra Iver Martens, UiT).

Uteksaminerte mastergradsstudenter i geologi ved UiT juni 2018 (Foto: Kai Mortensen, UiT)

Økningen i studentrekrutteringen kulminerte med en topp i antall uteksaminerte mastergradsstudenter i 2018 med hele 52 uteksaminerte. 36 av disse er vist på bildet. Men den «nye oljealderen» i nord skulle ikke vare. Oljeprisen sank igjen, det ble gjort færre nye funn i Barentshavet enn det industrien hadde håpet på. Aker Solutions planer om et kontor med 200-300 ingeniører i Tromsø ble avlyst. Men instituttet har alltid hatt en bred tilnærming til faget. Det har aldri vært avhengig av en næring, les olje- og gassnæringen for å tiltrekke seg studenter og forskningsprosjekter. Geologifaget har fått en stadig viktigere rolle innen tema som klima, miljø, og samfunnssikkerhet. Dette er områder som det undervises og forskes på ved instituttets i dag, helt i tråd med det som var tanken da faget så dagens lys ved UiT i 1973. Etablering av sentre for fremragende forskning (SFF) og utdanning (SFU), ERC- og EU- NFR* og nærings prosjekter, samt publisering i prestisjefylte tidsskrift som for eks. Science og Nature, dokumenterer at kvaliteten på arbeidet som gjøres er høy.

* SFU= Sentre for fremragende utdanning, ERC= European Research Council, EU= European Union, NFR= Norges forskningsråd

Teknisk og administrativt personale

Teknisk og administrativt personale ved instituttet har vært, og er en svært viktig ressurs for alt arbeid som skal utføres. Går vi tilbake til 1975, det vil si før den store digitaliseringen i samfunnet, har det skjedd enorme forandringer i arbeidshverdagen til de teknisk administrativt ansatte. La oss gå inn den gamle hovedinngangen til Naturfagbygget, det som i dag er inngang A på sørsiden av bygget. Et glassbur på venstre hånd var det som møtte deg innenfor. Der satt en av sekretærene, Brith Hirsti for eksempel, med hodetelefoner og betjente sentralbordet. Glassburet var en slags skranketjeneste for instituttet kombinert med sentralbord for telefon. Skulle du ringe noen på instituttet, var det et eget nummer, 70011 og sentralbordet kunne sette deg over til den du spurte etter. På 1970 og deler av 1980-tallet var telefoni i Norge ganske primitivt. Rikstelefon, dvs. telefonsamtaler utenfor lokalområdet Tromsø, måtte bestilles fra sentralbordet. Private rikstelefonsamtaler var strengt forbudt.

Det aller første rommet på venstre hånd ved inngang A, var vaktmesterkontoret. Der holdt bl.a. Ivar Haukås, Thorleif Albrigtsen og Leif Stamnes til. Om morgenen kunne man ofte høre prat og latter derfra. Det var gjerne flere fra administrasjonen som var samlet seg til morgenkaffe. Et par dører lenger ned i gangen etter sentralbordet, var administrasjonen. Den var først ledet av Carl Erik Engh og deretter Sylvia Labugt. De hadde stillingsbenevnelsen administrativ leder, det samme som kontorsjef i dag. For å komme inn til administrativ leder, kom du først inn i et forkontor med skranke. På 1980 og 1990 tallet kunne man treffe Wenche Lian og Gerd Anne Haugan der. De kunne hjelpe til med mange praktiske ting, alt fra reiseregninger til rombestilling. Og de visste det meste av det som foregikk på instituttet av stort og smått. Administrativ leders oppgaver var å være sekretær for instituttstyret og ellers ivareta forvaltningen og legge til rette for alt gikk som det skulle. I et eget kontor til høyre for skrankekontoret, satt undervisningskonsulenten, først betjent av Wivi Haugland, senere bl.a. Tove Marienborg.

Vegg i vegg med sentralbordet var det en skrivestue. Det var et rom med 3-4 sekretærer som skrev på maskin. Dit kunne man komme med håndskrevne tekster og kanskje gå noen «runder» frem og tilbake med korrekturlakk og rette-tast. Noen av de som arbeidet der var: Brith Hirsti, Gerd Haugan, Liss Olsen og Margrethe Johannesen. Dette var før PC hadde gjort sitt inntog og mange foretrakk skrivestuens tjenester fremfor egen skrivemaskin. Men dette forandret seg da PCen hadde blitt vanlig på universitetet etter midten av 1980-tallet. Etter det ble de fleste selvhjulpne med maskinskriving og skrivestuen ble lagt ned og de som var ansatt der, fikk andre oppgaver.

Forfatteren fikk sin første PC i 1986, en IBM XT. Den kostet svimlende 36 000 kr. Denne PCen ble etter hvert benyttet til både å skrive egne tekster selv og til noen svært enkle beregninger. Denne datamaskinen ble etter kort tid forsterket med en ekstern harddisk som kunne håndtere de litt mindre diskettene som da kom. Harddisken alene kostet 7000 kr og bråkte sånn at Asle Lilletun på verkstedet i bygget en lyddempende kasse til den. Etter noen år ble denne PC-en plassert på loftet, med tanke på at barnebarna en gang skulle finne den som en morsom antikvitert. Men de var ikke interessert, og den ble kastet i 2015.

Forfatterens første PC innkjøpt i 1986, her avbildet for siste gang da den ble kastet i 2015. (Foto: Morten Hald).

Før Pc-ene inntok alle kontorer, hadde instituttet tilgang til en datamaskin, en såkalt hullkortmaskin. Den var stor som et voksent Hammond-orgel og var plassert i et eget rom i 2. etasje. For geologi var den bl.a. anvendelig til å beregne og plote kornfordelingsanalyser. Det foregikk på den måten at kornfordelingsdata ble punchet på hullkort (av papp). Disse kortene ble så fysisk matet inn i datamaskinen og dataene ble lest av og sendt ned til en hoved-datamaskin som var plassert på Realfagbygget som hadde navnet «Orakelet». Hvis det var noe feil med inn-punchingen av dataene, så fikk du en «error»-melding, men ingen nærmere detaljer. Da gjaldt det å finne hvilket av de innmattede kortene det var noe feil med, ofte et tidkrevende detektivarbeide.

Instituttet hadde også egen materialforvalter, det var Arne Tetlie. Hans kontor lå midt i rekka av kontorene i første etasje som ligger vendt mot campus Breivika. Han hadde ansvaret for alle bestillinger av varer og utstyr. Som den eneste hadde han høyttaler og mikrofon koplet opp mot telefonen, slik at han kunne snakke i telefonen samtidig som han bladde i kataloger. Vis-a-vis kontoret til Tetlie, lå rekvisita-lageret. Der kunne man hente ut diverse materiell både til kontorbruk og laboratoriebruk. Gerd Anne Haugan ble på et tidspunkt ansatt der og hadde i løpet av kort tid laget et meget bra system for betjening av rekvisita lageret. Gerd Anne ble senere forfremmet til konsulent på «skrankekontoret» til administrasjonen. Hennes etterfølgere var bl.a. Steinar Albrigtsen og Ann Kirsti Vik.

I tillegg til fellesadministrasjonen i første etasje, hadde instituttet egne tegnere, fotograf og verksted. Hilka Falkseth var instituttets tegner i mange år, etterfulgt av bl.a. Jan P. Holm og Tove Midtun. Mange vakre illustrasjoner har kommet fra deres hånd. Instituttets egen fotograf var Gunvor Granaas. Hun sørget for å få filmer fremkalt, sette lysbilder i dias-rammer og avfotografere figurene som tegnere lagde. I tillegg var Gunnvor sentral i det meste av instituttets sosiale liv, det være seg som leder av julefest-komiteen eller servering av solboller i kantina på soldagen. Instituttet hadde også et eget mekanisk verksted, primært for utvikling av mindre spesialutstyr. Der jobbet Asle Lilletun i en årrekke. Han var instituttets «Petter smart». Da han skulle pensjonere seg 2009, fikk han en takketales fra vaktmester, og jevnaldrende Leif Stamnes som akkurat da gikk med foten i gips. Asle pekte på gipsen til Stamnes og repliserte på takketalen som følger: «Jeg for min del, foretrekker å pensjonere meg, mens jeg enda kan gå ut herfra på egne føtter!»

Instituttet på 1980- og 1990-tallet bestod som tidligere beskrevet av både geologi og biologi. Geologiavdelingen hadde også egne administrative og tekniske stillinger. På geologilaboratoriet arbeidet Marit Berntsen og Mary Raste i en årrekke. I tillegg var Hans Vasseng ansatt i en egen stilling med spesielt ansvar for å lage tynnslip. I ca. 1998 ble Edel Ellingsen ansatt på geologilaboratoriet. Hun var den første med høyere utdanning (i geologi) som arbeidet på labben og fikk mer ansvar for vitenskapelig utstyr der. Senere har instituttet primært rekruttert lab-personale med høyrere

utdanning bl.a. Trine Dahl, Ingvild Hald og Karina Monsen, Matheus Lindgren, , Rory Burford, Charlie Compton-Jones.

Tokt-ingeniører har også vært en viktig ressurs for instituttet. På 1980 og 1990 tallet fikk vi hjelp fra Norges Fiskerihøgskole sin ingeniør Kyrre Lydersen. Senere fikk geologi sine egne toktingeniører, bl.a. Steinar Iversen og senere Truls Holm, Bjørn Runar Olsen, Stormer Jensen og Carl Ballantine.

Da geologi ble eget institutt i 1997 ble det også tilsatt egen kontorsjef. Den første var Wenche Lian, etterfulgt av Jan Schjetlein, Stig Arne Høltedahl, Inger Solheim og fra 2018 John Arne Opheim. Annbjørg Johansen var instituttets førstekonsulent i en årrekke, en svært viktig ressurs som holdt oversikt og passet godt på både professorer og kontorsjefer. Kai Mortensen har også gjennom en årrekke (og fremdeles 2026) en meget viktig administrativ ressurs bl.a. innen studiesaker og kommunikasjon for instituttet.

Fast vitenskapelig ansatte 1973-2025

Denne oversikten omfatter vitenskapelig ansatte i faste stillinger uten tidsbegrensing, inkludert universitetslektor, amanuensis/1.amanuensis, dosent og professor. Årstallet i overskriftene angir året eller perioden med ansettelse i den faste stillingen. Ansatte som kun har hatt forskerstillinger med tidsbegrenset ansettelsesperiode (forsker, post doc., stipendiat og vit. ass.), er ikke tatt med her. Teknisk- administrative stillinger er heller ikke tatt med her.

Tore Birkeland, 1973-1974

Birkeland var den første stipendiaten og deretter amanuensis i berggrunnsgeologi ved UiT. Han var berggrunnsgeolog med metamorf petrologi og mineralogi som fagfelt, med søkelys på krystallstrukturer blant annet i olivin, og metamorf omvandling av gabbro og peridotitt i Seiland-provinsen i Finnmark.

Tore O. Vorren, 1973-2013

Professor Tore O. Vorren var opprinnelig terrestrisk kvartærgeologi med en dr.philos. grad med studier av Hardangerviddas glasiasjonshistorie. Da han kom til Tromsø, dreide han forskningen mot kvartær maringeologi med studier av klima og glasiasjonshistorie på sokkelen utenfor Nord-Norge og i Barentshavet. Vorren har spilt en vesentlig rolle for utviklingen av geologi ved UiT. Han var også prorektor og dekan ved UiT. Han hadde et brennende engasjement for arktisk forskning, forskningens betydning for industri og samfunn i Nord-Norge. Han var en viktig drivkraft for å få flyttet Norsk Polarinstitut til Tromsø.

Tore Torske, 1975-1999

Tore Torske var ansatt først som dosent senere som professor. Torske var berggrunnsgeolog som baserte sin forskning på feltarbeid. Han arbeidet med regionale problemstillinger knyttet til Nord-Norges og Nord-Skandinavias Prekambriske (urtids) kontinentale skorpes utvikling, og med søkelys på vulkanske og sedimentære bergarter (grønnsteinsbelter) i Kautokeino-Karasjok og Repparfjord områdene i Finnmark.

Arild Andresen, 1976-1987

Professor Arild Andresen var strukturgeolog med særlig interesse for fjellkjededannelse fra ulike tidsperioder i jordas historie og med vekt på de Skandinaviske kaledonidene i Nord- og Midt-Norge. Som UiT geolog jobbet han med å rekonstruere dannelsen av Norske-Grønlandshavet basert på struktur-geologisk feltarbeid og regionale data fra Svalbard, etterfulgt av omfattende studier i flere år på Grønland.

Geoffrey D. Corner, 1977-2017

Geoffrey D. Corner har nærmere 50 års tilknytning til geologimiljøet i Tromsø, hvorav 40 år som ansatt. Som 1. amanuensis ved UiT har han arbeidet med landskap, havnivåendringer og sedimentasjonsprosesser i Nord-Norge, særlig knyttet til elvesystemer og fjorder. Han har studert både helt moderne prosesser og prosesser tilknyttet siste istid.

Erling Krogh Ravna 1979-2012

Professor Erling K. Ravnas spesialfelt er metamorf petrologi og geokjemi, og ved UiT studerte han spesielt eklogitter og deres dannelse i de kaledonske bergartene i Tromsø-området. Disse bergartene

er unike og bidrar til forståelsen av prosessene for hvordan kontinentale plater kolliderer og gir opphav til fjellkjeder.

Nils-Martin Hanken, 1979-2012

Førsteamanuensis Nils-Martin Hankens forskningsfokus var på sedimentære prosesser, diagenese, paleontologi og karbonatsedimentologi. Forskningen var hovedsakelig basert på feltarbeid i Nord-Norge og på Svalbard, men også i fjerntliggende områder som bl.a. Rhodos

Morten Hald, 1980-2023

Morten Hald var professor i maringeologi med fokus på klima og miljø i fjordene og sokkelen utenfor Nord-Norge, Svalbard og i Barentshavet. Han har særlig fokusert på utviklingen «Golfstrømmen» fra siste istid og frem til i dag, med bruk av bl.a. mikrofossiler. Han har også arbeidet med metodeutvikling for å kvantifisere paleoklima. Han har sittet i Universitetsstyret og vært dekan ved UiT i to åremål og instituttleder før det.

Steffen Bergh, 1983-2022

Professor Steffen Bergh var regional felt- og berggrunnsgeolog, struktur-geolog og tektoniker, med et bredt fagfelt som spenner fra problemstillinger knyttet til Norges fastlands, kontinentalsokkelens, og Svalbards geologiske utvikling fra urtid til nåtid. Strukturkontrollerte mineralressurser i berggrunnen, malmgeologi, tektonisk landskapsutvikling, og fjellskred og fjellskredproblematikk i Norge, er andre av Berghs pågående forskningsfelt.

Karin Andreassen, 1983-2023

Karin Andreassens var professor inne maringeologi og geofysikk. Hun har bl.a. arbeidet med utviklingen av den polare delen av Nord Atlanteren med fokus på rekonstruksjoner av tidligere istider gjennom Kvartær og naturlige gasshydrater og hvordan de påvirker miljøet. Hun overtok ledelsen de siste 5 år av CAGE-senteret (senter for fremragende forskning innen arktiske gasshydrater, miljø og klima).

Erland Lebesbye 1986-2022

Førstelektor i marin geologi. Lebesbye har doktorgrad fra UiT og har arbeidet med bl.a. glasiasjonshistorien i Barentshavet og fjordene på Svalbard, samt tilknyttet morfologi og sedimenter. De senere år har han hovedsakelig arbeidet med utdanning og mottok undervisningsprisen ved UiT i 2017.

Astrid Lyså, 1990-1993

Førsteamanuensis Astrid Lyså var kvartærgeolog ved UiT der hun særlig arbeidet med glasiasjonshistorie og sedimentologi knyttet til siste de glasiasjon i Finnmark og fjordene i Nord-Norge, primært basert på feltarbeid på land.

Yngve Kristoffersen, 1993-1996

Professor i marin geofysikk. Han har forsket på tektonisk og paleoseanografisk utvikling av polarområdene, geokronologi og seismisk avbildning av kontinental og oseanisk skorpe. Kristoffersen var i sin periode ved UiT i en 50% stilling ved UiT og 50 % stilling ved UiB.

Kåre Kullerud, 1993-2015

Kullerud var professor i berggrunnsgeolog med geokjemi og geokronologi (aldersdatering) som spesialfelt. Mye vekt ble tillagt studier av klor-rike mineraler i Nord-Norges berggrunn, geokjemiske

og mineralogiske prosesser, og reaksjoner mellom fluider og bergarter, og implikasjoner av disse for mineral og malmdannelser i kontinentale fjellkjeder.

Eiliv Larsen, 1993-1995

Eiliv Larsen ble tilsatt i som professor i en nyopprettet stilling for å styrke undervisning og forskning innen terrestrisk kvartærgeologi. Hans forskning har fokusert på klima og istider på den nordlige halvkule, spesielt den Fennoskandiske iskappen basert på feltarbeid i bl.a. Norge, NV-Russland, Svalbard og Jan Mayen. Han kom fra en stilling ved Norges geologiske undersøkelse og returnerte dit etter kun ca. to år ved UiT.

Jan Sverre Laberg, 2012-

Jan Sverre Laberg er professor i maringeologi/ sedimentologi og har tatt både sin mastergrad og PhD ved UiT. Han har fartstid ved IG helt siden 1994. Hans forskning har fokusert på utviklingen av glisiale kontinentalmarginer, særlig utenfor Nord-Norge og i Barentshavet, men også i Antarktis. De viktigste metodene han har brukt er geomorfologi, sedimentologi og seismisk stratigrafi.

Kjell Petter Skjerlie, 1997-2003

Kjell Petter Skjerlie var professor i magmatisk petrologi med interesse for urtidens kontinentalskorpe, blant annet opptreden og dannelse av basaltiske og granittiske smeltebergarter. Hans relativt korte virketid ved UiT ble brukt til å blant annet å tolke geokjemiske reaksjoner knyttet til dannelsen av slike bergarter både i Sør- og Nord-Norge, blant annet mafiske gangbergarter på Ringvassøya.

Jürgen Mienert, 1998-2018

Jürgen Mienert var professor i anvendt geofysikk og arktisk marin geologi. Hans forskning fokuserte på å få en bedre forståelse av responsen til den europeiske kontinentalmargin på endringer i klima. Han har ledet en rekke forskningsprosjekter. Han var hovedansvarlig for etableringen av Senter for fremragende forskning CAGE som studerte arktiske gasshydrater, miljø og klima. Han var også instituttleder 2008-2013.

Stein Bondevik, 1999-2018

Stein Bondevik er kvartærgeolog. Han var til å begynne med 1. amanuensis i full stilling i flere år og senere professor II. Mye av forskingen har vært i skjæringspunktene mellom geologi og andre fag, for eksempel geofysikk, botanikk, arkeologi og meteorologi knyttet bl.a. til strandlinjer, tsunamier og kronologi.

Matthias Forwick, 2014-

Matthias Forwick er professor i maringeologi med fartstid ved IG tilbake til 1997. Hans forskning fokuserer på sedimentære prosesser og paleomiljø fra fjorder til dyphavet. Han har studert fjorder og kontinentalmarginen utenfor Nord-Norge og Svalbard, samt Barentshavet, Alaskagulfen og Antarktis for bedre forståelse av istidshistorien og sedimentene. Forwick har vært instituttleder fra 2013 til 2026.

Tine Rasmussen, 2004-

Tine Rasmussen er professor i maringeologi. Hennes forskning fokuserer på marin økologi, paleoøkologi, geokjemi, mikropaleontologi og stratigrafi i Nord Atlanteren, De nordiske hav, Polhavet og Barentshavet – fra kontinentalsokkelen til dyphavet, inkludert paleoseanografiske rekonstruksjoner gjennom istider og mellomistider.

Stefan Bünz, 2004-

Stephan Bünz er professor i marin geofysikk og kom som stipendiat til IG i 1998. Han forsker på væskestrømmer og gasshydrater i grunne (<1000 m) sedimenter med fokus på gjenkjenning, utbredelse, kvantifisering og betydning for globale klimaendringer. I tillegg forsker han på undersjøiske geofarer og CO₂-lagring i sedimenter, inkludert overvåkingsteknologi og risikovurderinger.

Monica Winsborrow, 2021-

Monica Winsborrow startet ved IG i 2007 og er fra 2021 professor i marin geologi. Hun forsker på glasiologi og utvikling av store iskapper både i fortid, nåtid og fremtid. Hun studerer bl.a. utviklingen, dynamikken og påvirkningen på miljøet fra iskappene og rollen de spiller i den globale karbonsyklusen. Hun er en av lederne i Senter for fremragende forskning iC3, Senter for Is, kryosfære, karbon og klima.

Holger Stunitz, 2008-2023

Holger Stunitz er professor i strukturgeologi. Han studerer deformasjonsprosesser i bergarter, inkludert deres krystallstruktur til utvikling av fjellkjeder og prosesser i den dypere del av jordskorpen. Forskningen baserer seg både på feltarbeid og på eksperimenter på bergarter under høyt trykk og temperatur.

Giuliana Panieri, 2013-

Panieri er professor i maringeologi med særlig vekt på koblingen mellom geovitenskap og biovitenskap. Hennes spesialfelt er mikropaleontologi og geokjemi. Forskningen fokuserer på metan-utslipp fra havbunnen i fortid og nåtid og ekstreme miljøer knyttet til dette. Hun er også engasjert i forskningsformidling inkludert utstillinger, demonstrasjoner og bok for barn.

Andreia Fraviola Plaza, 2021-

Andreia Fraviola Plaza kom som stipendiat til IG i 2013 og er professor i marin geofysikk. Hennes forskning fokuserer på væskestrømning og gasslekkasjer fra havbunnsedimenter bl.a. i Barentshavet og effekten som regionalt stress kan ha på forkastningsdynamikk. I disse studiene integreres geofysiske og geologiske data med geotekniske tester og petrofysiske målinger i felt.

Alfred Hanssen, 2015-

Alfred Hanssen er utdannet fysiker, og var i flere år professor ved Institutt for fysikk og teknologi ved UiT. I tillegg har han hatt to lengre opphold i industrien (Discover Petroleum og Aker Solutions). Hanssen ledet det nasjonale forskningssenteret ARCEX (Research Centre for Arctic Petroleum Exploration) 2014-2021. Han forsker bl.a. på modellering av dynamiske systemer, statistisk dataanalyse, bølger i fast fjell, fluider og plasma; samt seismikk, elektromagnetisme og radar-analyser.

Sten-Andreas Grundvåg, 2015-

Grundvåg er professor i geologi med spesialfelt innen sedimentologi og sekvensstratigrafi. Forskningen fokuserer på sedimentære prosesser og produkter og facies-analyser av sedimentære lagrekkefølger både i fortid og nåtid, samt petroleumsgnologi. Forskningen baserer seg på feltarbeid på land inkludert Svalbard, Bjørnøya, nordøst Grønland, Finnmark og Tromsø-området.

Jiří Konopásek 2014-

Jiří Konopásek er professor i petrologi. Han arbeider særlig med metamorfe prosesser væske- og smelte-sirkulasjon av kontinental skorpe og termodynamisk modellering. Han har bl.a. studert den tektoniske utviklingen av kaledonidene i Nord-Norge og Sør-Atlantisk orogenese-systemer (Namibia, Uruguay og Brasil).

Anders Schomacker 2015-

Anders Schomacker er professor i kvartærgeologi. Han studerer glasiale sedimentet, prosesser og miljøer, stratigrafi og paleoklima og glasialhistorie fra Arktis. Studiene baserer seg bl.a. på sedimentkjerner fra innsjøer, moderne isbreer, gammel DNA og isotop-geologi fra bl.a. Island, Svalbard og Grønland. Han er også instituttets representant i Senter for fremragende utdanning iEarth.

Sabina Strimc Palinkas 2015-

Sabina Strimc Palinkas er professor i geokjemi og malmgeologi. Hennes forskning fokuserer på malmdannende prosesser, miljøpåvirkning fra malmavsetninger, hydrotermale prosesser langs midthavsrygger. Forskningen har utført med feltarbeid bl.a. i New Zealand, Norge og på tokt over Den midtatlantiske ryggen i arktiske havområder.

Tom Arne Rydningen 2015-

Tom Arne Rydningen er 1. amanuensis i maringeologi. Forskningen hans er rettet mot Kenozoisk utvikling kontinentalsokkelen og fjordene ved høye breddegrader, basert bl.a. på seismisk stratigrafiske og glasial-geomorfologiske undersøkelser. Fokusområder er Barentshavet, Svalbardmarginen og NØ Grønlandsmarginen og fjorder. Han er IGs første meriterte underviser.

Melanie Forien 2015-2019

Melanie Forien var 1. amanuensis ved IG innen magmatisk petrologi. De fire årene hun arbeidet ved IG søkte hun i sin forskning spesielt etter svar på dannelsen av monomineralisk kromitt i mafiske og ultramafiske lagdelte intrusjoner i jordskorpa, og hun etablerte et eksperimentelt laboratorium (høy-T/høy-P lab) til dette formålet. Hun organiserte også ulike ekskursjoner og feltarbeid og hadde en sentral rolle i instituttets internasjonale samarbeid, spesielt rettet mot Russland.

Louise Vick 2017-

Louise Vick er 1. amanuensis i geologi med fokus på studier av geofarer. Hennes forskning konsentrerer seg bl.a. skrånings-stabilitet, bl.a. ulike former for skred og prosesser og produkter/resultater knyttet til dette. Bl.a. studerer hun deformasjonsmekanikk i store steinskred og strukturer i ustabile skråninger samt kartlegging, modellering og vurderinger av geofarer.

Iver Martens 2018-

Iver Martens var tilknyttet forskningssenteret ARCEX fra 2013 og er nå førstelektor i geofysikk og petroleumsgéologi. Han har undervist en rekke emner på mastergrad tilknyttet petroleumsgéologi og geofysikk. De senere år har Iver Martens hatt en aktiv rolle innenfor undervisningsutvikling, og leder flere prosjekter innenfor arbeidslivsamarbeid. Iver besitter også arbeidspakkelederansvar innenfor iEarth senter for fremragende undervisning.

Sebastian Tappe 2021-2025

Tappe var geolog med spesialisering i petrologi, høytemperaturgeokjemi, geodynamikk og malmdannelsesprosesser. Han har undervisnings- og forskningserfaring fra fire kontinenter, med nylig fokus på det norske og grønlandske Arktis.

Jemma Louise Wadham 2022-

Jemma Wadham er professor i glasiologi og studerer rollen til skiftende isbreer og isbreers regulering av globale biogeokjemiske sykluser. Videre studerer hun hvordan dette påvirker kritiske tjenester som samfunnet er avhengig av fra vannkvalitet til fiskerier og plantebasert jordbruk. Wadham er leder for iC3 – Senter for is, kryosfære, karbon og klima, et SFF (Senter for fremragende forskning) finansiert av Norges forskningsråd.

Carly Faber 2025-

Carly Faber er førsteamanuensis i strukturgeologi og tektonikk. Hun er leder for gruppen Solid Earth Sciences, Mineral Resources and Geohazards. Hennes forskning kombinerer omfattende feltarbeid og struktur-geologi studier, samt aldersdatering og 3D-modellering for å forstå tektonikk, mineralforekomster og geofarer. Hun underviser i strukturgeologi og magmatisk petrologi på bachelornivå og avansert strukturgeologi og tektonikk på masternivå.

Mohamed M. Ezat 2023-

Mohamed M. Ezat er førsteamanuensis og utforsker sammenhengene mellom fortidens kryosfære, havsirkulasjon, karbonkretsløp og klimadynamikk ved høye breddegrader. Forskningen kombinerer feltekspedisjoner, laboratorieeksperimenter, geokjemiske og mikropaleontologiske analyser, samt data-modell-integrasjon for å avdekke hvordan polarområdene endrer seg og hva dette betyr for det globale klimaet.

Takk

Historien til IG er basert på ulike kilder; «papir»-arkivet ved UiT som bl.a. omfatter 1970- og 1980-tallet, det digitale arkivet Ephorte, (riktignok vanskelig for en amatør som meg å finne ut av); Nasjonalbiblioteket; og muntlige kilder. Jeg vil særlig trekke frem Geoff Corner som en verdifull kilde. Han har vært tilknyttet geologimiljøet ved UiT siden 1972. Han deltok bl.a. på konstitueringsmøtet for Institutt for biologi og geologi i 1973, en konstituering som viste seg å være ulovlig og derfor måtte gjøres på nytt omtrent ett år senere. Han var også den første instituttlederen på Institutt for geologi, valgt høsten 1997. Takk også til ansatte ved Arkivet UiT, og til tidligere og nåværende ansatte ved Institutt for geovitenskap, Kai Mortensen, John Arne Opheim, Steffen Bergh, Asle Lilletun, Nils Martin Hanken, Kåre Kullerud, Iver Martens og Ingvild Hald for forskjellige bidrag. Avisene Nordlys og iTromsø, Perspektivet museum, Norsk Polarinstitutt og UiT har tillatt bruk av bilder. Sylvia Labugt, Matthias Forwick og Laila Hald har lest kritisk gjennom teksten noe som uten tvil har forbedret det endelige resultatet. Jan Erik Frantsvåg, UB, UiT, for korrektur og tilrettelegging for publisering.

Kilder

1. Årsmeldinger fra Tromsø museum.
2. Vorren, Tore O. "Karl Pettersen – ildsjel og banebryter". (Flere artikler om Karl Pettersen). I: Ottar, nr. 191, 3, Tromsø 1992, s. 3-30.
3. Nettstedet Polarhistorie.no
4. Fulsås, N. (1993). Universitetet i Tromsø 25 år., 342 sider ISBN 82-7416-049-5.
5. Ruud-komiteens innstilling 1965
<https://www.nb.no/items/d497d83feb5454d7bdf057d578b61e56?page=1&searchText=%22Universitetet%20i%20Troms%C3%B8%22>
6. Studium og forskning i biologi og geologi. Universitetet i Tromsø. Innstilling fra fagutvalget i biologi avgitt i april 1971
<https://www.nb.no/items/5a62e3e236c7d51803f195bd9e076c16?page=0&searchText=Innstillinger%20omh%20Realfag%20og%20Fiskerifag%20ved%20Universitetet%20i%20Troms%C3%B8>
7. Bråstad Jensen, E. og Hald, M. (2015). Pionerer i realfag og teknologi, ISBN 978-82-8236-168-2
8. Brev UiT arkiv
9. Årsmeldinger IBG UiT arkiv
10. Ad hoc-utvalg til å utrede geologiens fremtidige faglige målsetting ved Universitetet i Tromsø. Innstilling 1974. UiT-arkivet journalnummer 5085/74/VF/hsk/434.44
11. Årsrapport IBG. UiT-arkivet.
12. Referat fra Institutttrådsmøte 20.9.1974. Arkivet, UiT
13. Avisreferat i avisene Nordlys og Tromsø. Nasjonalbiblioteket.
14. Earth Sciences Research at Norwegian Universities and Colleges: A review. Norwegian Research Council, 1998. ISBN 82-12-01131-3
15. Geofagplanen – Plan for norsk geofaglig forskning og undervisning i U&H sektoren 1999. Norges forskningsråd
16. Research in Earth Sciences in Norway. An evaluation. The Research Council of Norway 2011. ISBN 978-82-12-03004-6 (pdf)
17. Teksten er i sin helhet gjengitt fra boka Gulliksen, B. (red) 2020) «F/F Johan Ruud 1976-2020.»
18. Tove Bull og Tore O. Vorren (Red.) 1998. Kap. Geologien i Tromsø, s. 114. Universitetet i Tromsø – glimt fra de første 30 år. Ravnetrykk, Universitetet i Tromsø. 519 sider.